

WOTTITZ MANFRED

REPRODUKCIÓ BUDAPEST MŰINTÉZET KIRÁLYUTCA 30

Telefon 18-99.

«A világ legjobb sámfája» Párja Ft 1.50 Földváry Imre

MARGIT-CRÈME, mely vegyítette és teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arzen...

Kurczák & Co. Photozinkográfiai műintézet. Készíti a legjobb minőségű nyomtatványhoz

VASÁRNAPI UJSÁG

44. SZÁM. 1900. BUDAPEST, NOVEMBER 4. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt...

Osztálysorsjegyek «Mercur» BANK és VÁLTÓÜZLET részvénytársaság

Svájezi óra-ipar. Csak 16 kor. Szakértőknek, tisztáknak, postav...

IDEAL-HAJFESTŐ. Teljesen ártalmatlan a haj legszebb fekete színt nyer...

RIVIERA IBOLYA IGAZI IBOLYA ILLAT kizárólagos készítői

PEMETEFÜZÜKORKA. Kapható minden gyógyszerárban.

BOR. Szőlővessző. Nemes eperfa. Birsojtvány. Spanyol meggy. Diófa. Mindenféle nemes gyümölcsfa. Kiselejtett. Mindenféle vadoncz. Akác, 1-2 éves. Sövénykiszítésre gleditsze. Sövénykiszítésre maclura. Kerti eszköz. Vizsonteladók. Ungváry László Cselegről.

Chocolat SUCHARD. LE MATTENHORN (GERMIN) és a RIFFELALP. Suisse

Soványosság. Szép, telt testidomok a mi keleti erőpontunktól. Dr. Franz Steiner & Co., Berlin, 18. Königsgrünerstrasse 60.

CRÈME DE FANCHON. Rögön finomító és szépsítő arckrém. Legjobb a világon!

SZÉLL IGNÁCZ. SZABADELVÉPÁRT klubjában estenként gyakran látható egy komoly, immár öregecs...

Mondhatnák, hogy ez a miniszterelnök öcse, de nem mondják, mert Széll Ignácznak elég titulus a saját neve is. A nyolczvanas évek óta lett jóhángzásúvá a közigazgatás terén.

SZÉLL IGNACZ. Both Manyhárt festménye.

számával nőtt tekintélye, híre. A legutóbbi évtizedben, mikor a belügyminiszterium fényes, lársnyos termeiben, a hol a miniszter és az államtitkár asztalai vannak, sűrűn jöttek mentek kísérletezésként az új meg új gazdák, addig az egyik osztálytanácsosi szobában csöndesen szívtá a portorikókat és gyürte le a restanciákat a közigazgatás egy kiváló, nagyobb kaliberű szakembere, Széll Ignác. Valódi oraculum, intra muros. Nehéz, ágas-bogas kérdésekben tőle kérnek tanácsot a miniszteri tanácsosok. A miben nem tudnak eligazodni, azt «majd megmondja Nácsi». De ez csak intra muros van. Extra muros nem hat ki ebből semmi, az újságok nem emlegetik Széll Ignác nevét, a nagy dob nem kopott miatta soha.

Azon ritka példányok közül való Magyarország, a kik szenedélyből hivatalnokok. A kinek minden unalmas és kicsinyes, csak épen az a hatáskör nem, a mit betölt. Szép birtoka van Táplánán, a vasmezei paradicsomban, a Gyöngyös patak mentén, s bizony nagy anyagi veszteséggel jár rá nézve, hogy nem ő gazdálkodik otthon, a ki gazdának is kitűnő volt, de még se gondolt rá soha, hogy mostani környezetétől megváljék. Jobban szereti azt mindennél s nem tudna megélni irodaszobájánál. Valóságosan élvezi azokat a száraz aktákat, azt az ezernyi meg ezernyi ügyet, mely reparációra vár, azt a rettenetes munkát, mely soha sincsen készen.

Igazi ügyszeretettel hallgatja a feleket, mert sohanem pihenő esze ezalatt kivezető utakat keres a paragrafusok labirintusán át az igazsághoz s ez neki olyan mulatsága, a mit el nem cserélne semmi mással. Úgy van a felek panaszával, hogy soha el nem unja, épen, mint a szenedélyes óras az órák tevékenységét.

De bár azt mondtuk, hogy Széll Ignácot méltánytalanság lenne úgy mutatni be a klubban, hogy a miniszterelnök öcsese, — be kell ösmerni mégis, hogy ha nem volna a miniszterelnök öcsese, ritkábban volna ott.

Széll Ignác is csak ember és nem ment az általános gyengeségektől. Ő is kibaszálja a hatalmas államférfihoz való testvéri viszonyát, hogy szenedélyt kielégítse, s szórakozás vagy pihenés helyett még az esti órákban is a közigazgatással foglalkozhassék.

Mint a kormányelnök s illetve a belügyminiszter testvére s mint a belügyminiszterium államtitkára nagyban segíti a gépezet gyorsaságát, ha estenként itt megjelenik s részint átveszi a belügyminiszter utasításait (ezzel sok időt nyer a miniszter), részint pedig meghallgatja a képviselőknek kerületeik és választóik érdekében tett panaszait, kívánságait, a mivel ő maga nyer sok időt, mert ha itt kibeszélik magokat este, másnap délelőtt aztán nyugodtan hagyják dolgozni.

Érdekes őt elnézni, a mint végig hallgatja az illető képviselőt és pislog egy kicsit szeméivel (nem olyan erősen, mint Tisza). Hallgatja, hallgatja az információt és ravaszul mosolyog befelé. Jobban ösméri ő az ügyet, mint az, a ki informálja. Azután jön a másik, másik ügygyel. Azt is ösméri. Mind ösméri s örül nekik, mint valami kedves pártásoknak, a kik ime megint előkerültek.

Ilyenkor kell Széll Ignácot meghallgatni, hogy oldja fel az összegubancolt kérdést helyes, tiszta látásával, nyugodt, hideg ítéletével. Egyet szól, — egyetlen mázsás mondatot vet oda s a képviselő eljött a kérelmét. Néha egy humoros ötlettel tér ki a kívánság elől. Ha valaki igazságtalanságot akar, valami különös fensőségével az igaz léleknek úgy sarokba

szorítja, hogy az megresteli a dolgot. Ha pedig valaki igazságnak hiszi a maga igazságtalanságát, azt olyan szépen tudja argumentumaival kifordítani álláspontjából, hogy harag nélkül teszi zsebre a «kosarat». Szóval nagy ő abban, hogy a képviselői kérések még csecsemő korukban kiönti a teknőből a fürdővízzel.

Általában a milyen szívesen segít s bizonyos elfoglaltsággal hajlik a magán felek vélt vagy valódi érdekeinek meggyógyítására, épen olyan óvatos a képviselőkkel szemben. Ott, hisz a ravaszoknak is, mert gyengének tartja az egyes polgárt az állammal szemben, inkább ahhoz szít a jó szíve, — de a képviselők információit valóságosan mikroszkoppal vizsgálja, mindig azt keresve: miféle rejtett célzatuk van.

A görbe úton járó politikus, úgy tetszik, nem egészen embere a belügyminiszterium «Nácsi bácsijának». Körülbelül olybá tűnik fel előtte a mandátummal bíró ember, mint a velencei macska, a kinek csemettye van a nyakán. A csemettyé figyelmeztető jel a Márk-tér galambjainak, hogy «vigyázz, a macska jön.»

Mindent összevéve Széll Ignác igen érdekes, igen eredeti és igen hasznos ember. Azokból a masszív, okos, egyenes, hőtiszta lelkű régi emberekből való, a kikből már csak itt-ott maradt egy példány.

Sok ellenmondó van benne. A miniszterelnöknek az öcsese, de úgy látszik, mintha a bátyja volna. Hideg, szinte mogorva ember, de a szíve puha, ha megnyílik, és mélyen belülről melegség árad ki belőle. Mozdulatai lassúk — holott gyorsan és lázasan dolgozik. Egész külseje, modora, ruházata az ódonaságot és maradiságot jelezi, pedig a haladás és a tökéletesülés egyik legtevékenyebb úttörője a közigazgatási téren, a ki a legmodernebb tanokat játszi könnyűséggel olvasztja be a magyar nemzeti tradíciókból sarjadzott közigazgatási dogmák közé.

Életrajzát, tevékenységének főbb mozzanatait, vas szorgalmát, nagy tájékozottságát a «Rendeletek» Bakony erdejében, a társadalmi érintkezésnek sok kedves intim részleteivel fűszerezve, már akkor közölte a «Vasárnapi Ujság», mikor államtitkárrá nevezte ki ő Felsége.

Most, midőn a népszerű férfút jubileuma alkalmából ünnepelelték tisztviselő-társai, a kik becsülik érdemeiért és szeretik szeretetreméltó modoráért, jó szívét, egyszerű, hivalkodástól ment egységéért, mi is részt veszünk az ünnepeben s bemutatjuk őt abban a hatáskörben, a hol új a közönség előtt: mikor estenként a klubban «dolgozik.» M. K.

ŐSZI HANGULAT.

A nyáron át hegy-völgyön barangoltam,
S lelkem zenéjét tüzében hangoltam.

Szivembe annyi méla emlék rajzott,
S minden elnyűt hurt erősen felajzott.

Hogy észre a városban vagyok újra,
Egy henyé, langyos szellő mind elfujta.

Aranyhálót font az utcai séta,
Te vagy itt élet, te kedves, te léha!

Csupa enyelgés most ez őszi fény,
Bohó véletlen, édes játszi kény.

Mi előbb oly sivár volt, a nagy város
Kötömbjeivel most igézőn bájos.

A kő virágzik: rózsá s lilium,
S a perc tüzétől gyúl minden szírom.

Sétálok össze-vissza, — semmi czél!
Csak szórakoztat mind, mi nyüzsg, mi él.

Majd fény önt el, majd rám borul az árnyék;
Öröm, busongás csak szeszélyes játék.

A fénynel suhan a bűvös megejtés,
S az árnyék rögtön rá hűvös felejtés.

És várok, várok... Ah vajjon mire?
Mit én tudom? Mindenre! Semmire!

Röpköd minden csáb s én mind megkívánom,
S ha elsurant mellettem, mit én bánom.

Dermedtség, forráság mind messze, messze!
Tavaszi álmába, nyár lészába veszte.

Csak érzem, a nagy életár ragad,
S könnyű lábam sehohol meg nem akad.

Idő mulik. Levél hull. Fejem őszül.
S én álmodom, — az el nem muló őszül.

Mezei Ernő.

KISFALUDY SÁNDOR ÉS SZEGEDY RÓZA.

Irta Eötvös Károly. (Folytatás.)

A büszke szép leány szívében ott volt már a deli testőr képe. Hogy egyedül az volt-e ott: ki tudná azt megmondani? Hisz addig még igazán nem is látta az ifjút; mások, kitűnő ifjak pedig ott röpködtek már évek óta körülötte.

Az 1795-ik év augusztus havának egyik napján ott volt a leány Hosszúfaluban Rostyékánál. Ott volt atyja is, bátyja is, sok más vendég s atyafi is. Épen ebédnél ültek a hosszú asztal mellett.

Kocsi robot be az udvaron, cseng a csengő, két ifjú leugrik a kocsirol s hangos kopogással jön az ajtó felé. Sarkantyú pengése, kard csörrenése hallatszik az ajtó előtt. Skublics Imre jön, nagyreményű ifjú, később Zala főjegyzője s híres követe, Deák egykori barátja. Vele jön Kisfaludy Sándor.

Rosty odaszól a leányhoz:

— Róza, oda nézz csak, ki jön ott?

Róza fölnéz, meglátja Skublicsot, megörül, fölgyrik az asztal mellől s megy az ifjú elé, hogy kezét fogjon vele. S ebben a pillanatban meglátja Skublics mögött Kisfaludyt.

«Ő az!»

Megáll, mintha megmerevedett volna. Még senki se mondta, hogy ez a délczag ifjú az ő hőse, de ő már tudta. Az ész gyakran még alszik, mikor a szív már mindent tud, mindent látott, mindent érez.

«A szív ezer hangokkal kiáltá kebelemben: Ő az!»

Így írja le e szempillantást maga Szegedy Róza négy év múlva.

Kisfaludy maga is megnémült, midőn azt a leányt meglátta. A csillagos ég minden szépsége rajzott szeméi előtt. Úgy állt ott, mint egy Fajankó. Hiába üdvözölték az asztal körül levők, hang nem jött ajkára. Hejh, de ostoba is a lángeszű ifjú a rajongó szerelem föllobbanásának első pillanatában!

De jó, hogy ilyenkor a leánynak mégis több esze van. És sokkal több ereje önmagán uralkodni. Róza kezét szorított Skublicsossal, de szívének háborgása közben úgy megszorította az ifjú kezét, hogy ez nem tudta, mire vélni a dolgot. Ha tudta volna, kinek szólt az a kézzorítás! Erről a kézzorításról később a vallo-mások édes perceiben sokszor megemlékeztek a szerető szívek.

Míg a kézzorítás tartott s míg Rosty üdvözlés az új vendégeket s nekik az asztalnál helyet és terítéket készítettek: azalatt a leány egészen magához jött s érzelmeinek elitkolására mo-

solyhoz, jó kedvhez és csevegéshez folyamodott. Egy-két szót Kisfaludyhoz is ejtett, állandóan azonban Skublicsossal beszélt; útról, látogatásról, honnan jöttek, hogy mulattak-féle dolgokról csak tőle kérdezősködött. Mintha mondta volna neki: legyen ám eszed arról a deli testőrrel minél többet beszélned.

Ebéd után fölvetette a badacsonyi szüret kérdését. Lelkes toborzást vitt véghez, hogy az a szüret meglegyen, fényes legyen, kedves legyen, mindenki ott legyen, senki onnan el ne maradjon. Van ott szőleje a Hertelendy, Boggyay, Szegedy, Biró, Skublics, Rosty s egyéb atyafi-nemzetiségnek, hetekig el kell tartaniok a szüreti lakomáknak, lesz majd ott alkalom a testőr ifjúval is szót, eszmét és érzelmet váltani. De azért épen ezt az ifjút csak nem unsozta a szüretre.

«De midőn a többi szüretlen a badacsonyi szüretre unsozoltam: magamban azt gondolám: ha mind elmaradnak is, csak «ő» jöjjön el.»

Így ír erről Róza.

Badacsonyi szüret!

Ősz van. Szeptember utolsó s október első napjai. A levegő tele illattal és sugárral. A napfény tiszta még, de már nem éget.

Szőlőszedő leánykák és ifjak ajkain messze hangzik az édes-bús dallam. Száz kerepű regceség nyelvét mozgatja az őszi szellő. Kong a hordó a pinczék előtt, a mint szegény emberek a szüretre igazítják.

Ott ülnek az urak és az úrnők az asztal mellett. Nyitott ajtó, nyitott ablak, nyílt szívek és nyílt érzelmek. Mint csecsemő anyjának emlédjén: ifjú és leány, öreg és ifjú oly boldog a tündérhegy oldalán.

Csak Róza nyugtalan. Csak az ő szíve szorong. Második napja már a szüretnek s a deli testőr még most se jött el. Mindenkinek gyorsan múlik nappala, éjszakája, csak az övé mászik lassan, mint a csiga.

«Midőn az idő nekem oly kimondhatatlan hosszú vala, valamig meg nem jelentél. — Midőn jó atyámnak szinte mindenre visszárol feleltem, hogy már azt se tudta, mit csináljon velem; — míg utóbb éles tekintete, mások nyelvével segítettén, a dologba nem látott.»

Így emlékszik meg évek múlva Róza arról a híres varakozásról.

— Szeret ez a leány valakit.

— Szeret, szeret. Könnyű azt mondani! Azt látom, hogy andalog a lelke! De hát kit szeretne?

Örül is, aggodik is az ősz apa. Róza az ő legnagyobb leánya, most még a legkedvesebb leánya. Körül-körül néz az ifjak között, igazi párját nem látja ott az ő édes leányának. Ki is lehetne annak igazi párja?

Megjön Pityók tizedmagával. Az öreg Pityók. A híres Pityók. A kinek a hegedűje ha megszólal, az angyalok is tánczra kerekednek. A kinek a hegedűje minden szívet megtölt s minden erszényt kiüresít. A ki Bihari Pesten és a Tisza mellett, az az öreg Pityók túl a Dunán.

Hát ez a Pityók jött meg tized magával s kacskaringós hosszú szóval beköszöntött a ház urához.

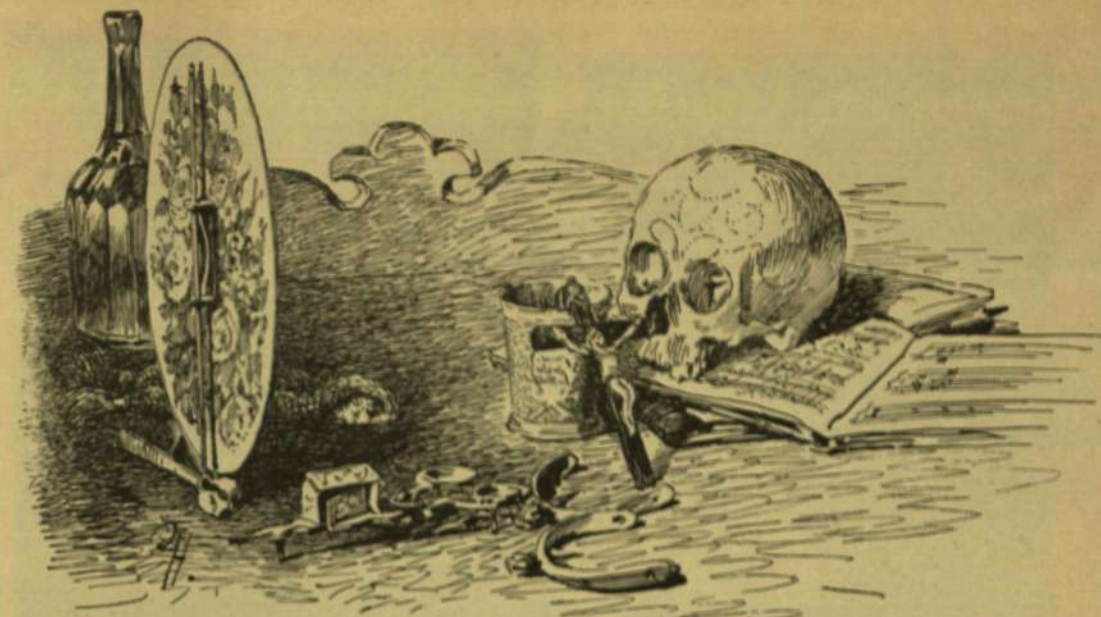
Hejh, mikor őt meglátta a fiatalaság, mint a sisera-had, úgy ugrált, úgy tapsolt, úgy vette körül a vén cigányt.

— Itt a Pityók! Itt a Pityók! Ettet-e már, Pityók bácsi? Vinczellérné, elő csak hamar azzal az enniválóval.

Szegedy Róza is odafut a cigányok közélebe. Az öreg Pityók mögött a nagybőgős áll. De a nagybőgő mögött is áll valaki.

A deli testőr áll ott. A költő.

Ezüstszinoros, világoskék huszárruhában.

Boros üveg. — Gyertyaellenző. — Koppantó. — Pénzes erszény. — Ezüst sarkantyúk. — Pohár. — Fezetlet. — Koponya lavateri jegyekkel. — Szegedy Róza hangjegykönyve.

KISFALUDY SÁNDOR EREKLYÉI DARNAY KÁLMÁN SÜMEGI MŰZEMUMÁBAN. — Hány Gyula rajza.

Feszül a ruha rajta, csak úgy csikorog. Oldalán kard. Köpenyegjét összefogja. Csakója mélyen lehúzza homlokára. Tüzes szemmel, szó nélkül, némán nézi azt a lányt, álmainak istenképét, a szépségnek és üdeségnek örök mintáját.

Hajadon föl van a lány. Aranyfényű szőke haja gazdag fonatokban köríti homlokát és arcát. Kék szemének nagy mélységéből, rózsás ajkainak finom hajlásaiból mosoly ragyog a redves vén cigányra.

Észreveszi az ifjút a bögő mögött. Csak két fekete tüzes szemét vette észre. De az a két szem az egész világ.

Abban a pillanatban hajnal tüze lobban fel a leány arcán. S midőn az ifjú csendes hangon azt mondja:

— Én is itt vagyok!

Akkor már a hajnal eloszlik az arezon, a megrohant lány szív visszaköveteli minden vérént s a mélységes indulat rohama alatt elhalványul az a tiszta, fényes hajadon arez.

Alig tudja az üdvözlést egy néma fejbőlintással viszonzni. A zürzavarban megfordul, befut szobájába, leborul a kis asztalra s hull könnyre, mint a záporosodó.

Az örömeinek vagy a bánatnak a könnye ez? Ki tudná azt?

Az első szerelemnek könnye. Abból a forrásból, mely csak a szűznek a szívében s a mennyországban fakad.

Azután könnye eláll. Arczát letörli. Hajfonatait megigazítja s most már nyugodtan megy az ifjú elé.

És mégis elhagyja nyugalma, mikor közelébe ér, kezét kezébe teszi s kezét meg akarja szorítani. Oly édes és oly nehéz az ifjú szemébe tekinteni! Úgy szeretné lehúyni szeméit, de még sem meri. Hátha annak az ifjúnak merész szeme észre veszi az ő érzelmeit.

Mennyit gondolkodott, mennyit ábrándozott utóbb érzelmeinek s rohama fölött. Lehetetlen, hogy az ifjú e találkozás pillanatában észre ne vette volna e rohamot. Negyedfél év múlva így ír erről:

«Oh jól észrevette azt maga is, midőn kezem úgy remegett kezében, — midőn szeméimet elfordítani akartam, de nem tudtam, — hogy magamat el ne áruljam!»

Hajh te angyal lélek, mi nagy baj lett volna abból, ha magadat elárulod? Ha szívednek hőse észreveszi, hogy te forrón szereted? Ha megtudja, hogy te egész tested minden varázsát, egész lelked minden kincsét az ő boldogságáért cserébe adod?

És aztán, te édes lányka, hogy gondolhatod te azt, hogy az az éles szemű és szerelmes lelkű ifjú a te szíved dobbanását meg nem hallja?

Bohó lány!

Hanem ugy-e, az aztán jól esett, mikor vacsora után az ebédől minden bűrt kidobáltak, mikor Pityók rázendíté azt a kurucz andalgó dalt s te a délczag ifjú karján virágtipró piexi lábaiddal eljettetted azt a deli magyar tánczot?

Gyönyörűen tánczolt Szegedy Róza. Magyar tánczát mindenki bámulta. Ez a táncz rajongásba hozott mindenkit. Pápay Miklós öreg barátomtól hallottam, ki maga is ismerte őt s kinek apja Pápay Sámuel magas gondolkodású író, és Kisfaludy Sándornak kortársa és egyik legjobb barátja volt, — tőle hallottam, hogy megtörtént Pápan, nyilvános vigalomban, hogy a mikor Szegedy Róza a magyar tánczot járta, az összes rajongó lassanként félreálltak s az egész közönség rájogó lelkesüléssel nézte a költő nejeinek édes-bájós, aranyos magyar tánczát.

Hajnal felé lett vége Badacsonyi szüretén az első vigalomnak. Aludni is kellett valamit.

Csak hogy a badacsonyi szőlőhegyi hajlék nem akkora s nincs úgy berendezve, hogy ott huszonöt s harmincz férfit éjjeli szállásra kényelmesen el lehessen látni. Három szoba s a pinczelejárát fölött a sajtóház: ez az egész.

Sebaj!

A három szobát és a sajtóházat elfoglalják a nők. Külön az öreg asszonyok, külön a menyecskék, külön a lányok.

Hát a férfiak hol töltik az éjszakát?

A hány elfér: a vinczellérnél alszik a szoba földjén idei puha zörgős buzaszalmán. Takarózik lópokrócczal vagy a saját köpenyegjével. A kinek van: elmegy a maga hajlékához, visz magával vendéget is. Neháyan, kivált a fiatalabbak, a hintókban alusznak. Úgy ülnek az ülésekben, mint a pulykák.

De azért a reggelinél olyan üde, olyan piros, olyan nyalka valamennyi, mintha lakodalomra készülné. Szüreten még az öreg urak is kipózik legalább a fele bajszukat. Hátha még ma ők is tánczra kerekednek? Az ördög nem alszik. Kusza bajússzal tánczolni pedig annyi menyecske közt nem lehet.

A testőr még meg is borotválkozik. Testőrnek diszben kell lenni mindig. Kivált mikor Róza égszínkék ruháját ölti fel, a melyről azt mondta varrónöje: ez áll rajta legjobban.

Reggeli alatt az éjjeli szállás körülményeit beszélnek el a nőknek. Vidáman, elmésen, túlozva.

LISZNYAI KÁLMÁN SÍRJA. KISFALUDY KÁROLY SÍRJA.

GARAY JÁNOS SÍRJA.

Mint az ezüstnek csengése: úgy szól a menyecs-kék és lányok kacagása.

Hát a cigányok hol aludtak?

Van esze a cigánynak. Észrevették, hogy a padlás tele van illatos sarjával. Oda takarodtak. Jobb fekvésük volt, mint az uraságoknak. Elő se kerültek előbb, csak a mikor az ebédhez kellett muzsikálni.

Szép őszi nap volt s langyos a levegő. Valaki indítványozta: menjünk sétálni.

Mentek sétálni.

A tomaji oldal felé mentek, a Koldusok útján. Az út itt gyönyörű szálas erdőben vezet. Nincs a napkeleti szultánoknak olyan puha és illatos szőnyegük, mint a milyen ott az avar. A testőr és Róza többnyire együtt voltak. De Róza észrevétlenül gondoskodott arról, hogy a társaságtól el ne maradjanak. Sétájuk egészen a Vaskapuig tartott, onnan aztán visszafordultak.

Ebéd után, de már estefelé a Balatonon csónakáztak.

Este megint vigalom, táncz, játék hajnalig.

És mégis — nem a hosszúfalui első találkozásnál s nem is a badacsonyi szüret első két

napján és éjszakáján vert örök gyökeret a szívbe a szerelem.

Hanem a harmadik napon Szigligetben.

(Folytatása következik.)

DANTE CSONTJAI.

Ravennai följegyzéseimből.

A halhatatlan költő nem pihenhet békén még holta után századok múlva sem, pedig annyi hányattatás után rászolgált a pihenésre. Húsz egész esztendőn keresztül ette a szám-

üzöttek keserves kenyerét, koptatta a nagyurak lépcsőit.

A vérel és tollal keresett eszmények szét-foszladoztak, egyik a másik után. Beatrice, Florenz, szabadság . . . odavesz mind. Kedvese elhal, mielőtt ajkait csak egyszer is megcsókolhatta volna; szülővárosa pártgyűlölködésből halálra ítéli őt, leghivebb fiát; a családi élet nem adja meg boldogságát; gyermekei karjainak ölelését alig ismeri; hazája csak késő századok múlva vívta ki szabadságát.

Más embert, úgy a hogy kárpótol a hírnév. Dante ezt is az elkárhozottak legutolsó, nagyon sovány vigasztalásának tartja.

Bármily edzettek voltak is a középkori ember izmai a sok gyaloglástól: a mocsárláz levette a lábáról őt is. Talán még nagy betegen is eljött utoljára ide, a ravennai erdőbe, hol a sötét fenyők alatt a költő lábának nyomait kerestem. Régen eltűntek a nyomok, de a megénekelte őserdő zúgásában felismerem a terzinak zenéjét, altató dallamát. A tenger ad hozzá gyászos kíséretet.

Mi is kötötte volna tovább e földi rögökhöz? A «Divina Commedia» utolsó sorai le voltak már írva: kieshetett kezéből a toll.

Természetesen fényes temetést rendeztek neki. Kortársai írják, hogy ravatalát költői díszbe vonták és vállukon vitték ki polgártársai

SÁROSY GYULA SÍRJA.

HEGEDÜS LAJOSNÉ SÍRJA.

KÖVÉR LAJOS SÍRJA.

SZERDAHELYI JÓZSEF SÍRJA.

A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBŐL.

CZÁK ZSIGMOND SÍRJA.

EGRESSY GÁBOR SÍRJA.

ZILAHY KÁROLY SÍRJA.

a S. Pier Maggiore-templom Madonna nevű kápolnájába.

Vajjon csakugyan abba a kápolnába temették-e? Mert Villani, a krónikás, azt vitatta, hogy a templom kapuja elébe temették. De örök nyugalmat nem engedtek csontjainak. Ki tudná megmondani, hányszor bolygatták meg? A múlt nyáron megint «szellőztették» a hirlapok e csontok sorsát. Többek közt szóba hozták azt is, hogy a florenczi könyvtárnok egyik asztalfiókjában heverteti Dante hamvait.

Utána jártunk a kérdésnek Ravennában, a helyszínén; összeolvastuk az ide vonatkozó számos okiratot; fölkerestük a városi könyvtárban őrzött kodexeket, a Risorgimento nevű emeleti teremben levő ereklyéket és beszélünk olyan emberekkel, a kik látták Dante csontjait 1865-ben, mikor azokat «fölfedezték».

Lássuk tehát, hogy mennyi viszontagságon estek át a költő mulandó maradványai.

Egyelőre egyszerű sírba, egy kőkoporsóba tették hamvait. De Ravenna akkori fejedelme,

Guido Novello da Polenta, megígérte, hogy nem sokára méltó síremléket fog neki állíttatni. E szándékát azonban nem hajthatta végre, mert a temetés után egy évre a saját unokatestvére elűzte. Vagy harmincz év múlva jutott eszükbe a ravennaiaknak, hogy legalább egy sírfelirattal mégis el kellene látni a költő nyugóhelyét, nehogy idővel összetéveszszék más halottéval. Ekkor Dantenak két volt barátja, Mezzano és Canaccio, 6—6 soros hexametereket írtak, ezeket fölvesették a sírkőre és beillesztették a kőkoporsó fölé. Canaccio verse ma is megvan a felújított síremléken.

De mégis kétes, hogy akkor valóban megjelölték-e a sírt; mert mikor Boccaccio utoljára, 1353-ban itt járt Ravennában, hire-hamvát sem látta semmiféle felírásnak Dante sírján.

Körülbelül száz évig maradt minden a régi-ben. Az enyészet végezte tovább csendesen a maga munkáját. Majdnem egészen elfeledkeztek már a sír helyéről. Ha csakugyan olyan sokáig állott jeltelenül, talán csak sejtették, de

biztosan nem tudhatták, hogy a sok sír között melyik a Dantéé.

1480-ban nagyobb átalakításokat végeztek a templomot környező két csarnokon. Az éjszak felé eső kisebb csarnok végén állott az a két kápolna, melyek közül a Madonnáról nevezett keleti kisebbik volt az, a hová a költőt temették. A nyugati oldalon levő másik, nagyobb, Bracciforte nevű kápolnát utóbb egészen újra építették; a régi falakból alig hagytak meg valamit.

Hogy már akkor nem tudták határozottan, hol is van hát a költő sírja, legjobban kitűnik Desiderio Spreti ravennai történetíró azon állításából, hogy az ő idejében (1452) a minoriták templomának külső csarnokában állott a legnagyobb költő márvány síremléke. És íme, 1483-ban Bembo, az akkori helytartó nem a Spreti által említett csarnokban keresi, hanem a Madonna-kápolnában levő sírt díszített fel. A sírkápolnát ugyanakkor építették négyzet-

REVICZKY SZÉVÉRT SÍRJA.

SZENTPÉTERI ZSIGMOND SÍRJA.

BEÖTHY LÁSZLÓ SÍRJA.

A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBŐL.

alakra; a régi kőkoporsót meghagyták ugyan, de azon is javították.

Kérdés, akkor felbontották-e a sirt és megvizsgálták-e a tartalmát?

Mint hogy a kőkoporsó ornamentális része, a fedele és a felirása is abból az időből való: azt kell következtetnünk, hogy a sirt fel kellett bontaniok.

1692-ben is restaurálták a síremléket. Ravenna városa nem akart előlenni attól a jogától, hogy ő javíttassa ki. Mikor azonban oda küldte a kőműveseket, a barátok két izben is visszautasították őket, mert magukat tartották a sírtulajdonosainak. A város nem engedte a maga jussát; fegyveres katonákat állítottatott a kőművesek védelmére. Így dolgoztak fél évig, sokszor éjszakánként idején is. A barátok azonban kényelmesen hozzá férhettek a koporsóhoz az ő udvaruk felől a nélkül, hogy az utcán járók városiaknak feltűnhetett volna.

Már az eltemetés után, mikor még alig indult porlásnak a tetem, megeredt utána a hajsz. Poyet érsek máglyára hurcolta Dante egyik könyvét, a «De Monarchia» címűt, a melyben ő követeli először a legerélyesebb hangon, hogy a pápa ne avatkozzék az államok dolgába, hanem elégedjék meg a lelki ügyek vezetésével, mert «kard és pásztorbot nem való egy kézbe.» Kévs volt a vékony könyveske a bíboros bosszújának: Dante csontjait is szeretne volna elégettetni. Alig tudtak erről lebeszélni. Megmenekültek a csontok ekkor, de a «kegyelet» már nem kímélte meg őket.

Florenz nem sokára belátta, hogy megbíráltó igazságtalanságot követett el a költővel, mikor boldogságát szétzúzta, földönfutóvá tette s mint holmi közönséges gonosztevőt száműzte, sőt tűzhalálra ítélte. Jóvá akarta volna tenni a halott iránt a bünt, melyet az élő ellen elkövetett. Többször kérte Dante hamvait Ravennába, legutóbb még 1864-ben is, hogy eltemethesse Pantheonjában. De a komor város, mely a bujdosónak utolsó menedéket adott, hallani sem akart soha átengedéssel. Egyszer mégis úgy látszott, hogy foganatja lesz a florenziek rimánkodásának. X. Leo, maga is florenzi ember és Ravenna ura, megengedte, hogy a csontokat elszállítsák «haza», az Arno partjára. Sokáig, éveken át folyt a tárgyalások. 1519-ben aztán megjelentek a florenziek küldöttek, felnyitották a kőkoporsót, hogy «haza» vigyék, a mit benne találnak; de biz az üres volt, egy pár kis csontot és elszáradt babérlevelet kívül.

A barátok túljártak a florenziek eszén. Az alatt, míg a tárgyalások húzódtak a két város között, az udvar felől kiásták a sírkápolna falát, átfúrták a kőkoporsót, kihúzgálták belőle a csontokat s eltemették máshova, mert félmeddig rendtársuknak nézték a költőt, ki tertiarius volt. Elrejtették a drága ereklyét; de hogy ő maguk hányszor voltak kénytelenek «revidálni» a csontokat és hogy «revidálás közben» hányszor cserélhették ki más rendtársuk csontjaival, arról nem tudunk ma semmit.

E közben ismét roszadozásnak indult a sírkápolna; ezért Gonzaga bíbornok 1780-ban hozzáfogott az újraképzéséhez. Akkor kapta mai alakját. Főlesketett tanúk jelenlétében ünnepélyesen felnyitották a márványkoporsót. Camillo Spredi, a történetíró, óvatos körültekintéssel ennyit mond Memoriáiban: «Any nyit találtak a sírban, a mennyi szükséges ahhoz, hogy kétségbe ne lehessen vonni, és az ott talált emlékekhez a bíboros érsek is tett még, hogy tudassa az utókorral azt a kétségbevonhatatlan igazságot, hogy egyedül Ravenna dícsékedhetik a nagy költő hamvainak birtokával.»

Ettől fogva nem bolygatták a koporsót, tudtukkal legalább nem. A sírkápolnán nem tettek nagyobb javításokat egészen 1865-ig. Ekkor azonban olyan esemény történt, a mi lázba ejtette Olaszországot.

Nagyban készült Ravenna a költő születésének hatszázadik évfordulójára. Megrendelte a város, hogy a sírkápolna homlokzatát és oldal-falait tatarozzák ki és díszítsék fel; egyúttal a Braccioforte-kápolnát is hozzák rendbe. Május 27-én történt délelőtt 10 óra körül, hogy a kápolna falában egy befalazott nyílást fedeztek föl. Luigi Feletti volt a neve annak a kőművesnek, a ki az üregből egy fenýűfa koporsót kivett. A kiemelés közben leesett a koporsó

DANTE ARCKÉPE RAFAEL «PARNASSZUS» CÍMŰ FESTMÉNYÉN.

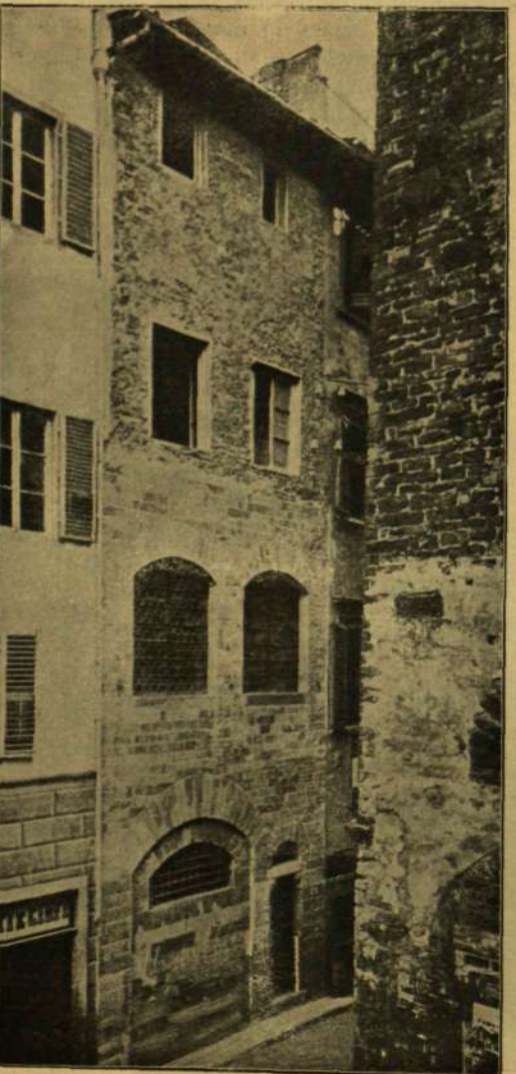
egyik oldala egynehány csonttal együtt. A koporsó külsején tollal és tintával nyomtatott alakú betűkkel latinul írva ezt lehetett olvasni:

Dante csontjai
álltam, Antonio Santi testvér által tétettek ide
1677. év október 18.

A koporsó fenekén pedig ez volt írva:

Dante csontjai.
Újból revidáltak június 3. 1677.

A talált ereklyét rögtön átvitték a közeli mauzóleumba. Hirtelen ott termett a sindaco, az előljáróság és nép anyja, a mennyi csak elfért azon a kis téren. Florenzét táviratban értesítették a csodálatos fölfeledésről. Bizottságokat küldtek ki a lelet megvizsgálására. Felkutatták később a város levéltárait, meg a barátoktól maradt iratokat, hogy találnak-e valahol valami adatot ama bizonyos Antonio Santi nevű szerzetesre vonatkozólag. Találtak. Megállapították róla, hogy csakugyan élt; hogy az említett évben

DANTE ÁLLÍTÓLAGOS SZÜLŐHÁZA A SAN-MARTINI TÉREN FLORENZBEN.

jegyzője volt a rendnek. Bizonyosan ebben a minőségben bizta meg a rend azzal, hogy Dante csontjait revidálja és oda visszarejtse, a hol 1865-ben ráakadtak. De azt sehol nem árulta el egy árva betű sem, hogy a szerzetesek miért és mikor tűntették el a csontokat. Előkerült a felosztott rend irományai közül négy írott könyv. Az ezekben levő, nyomtatott betűkhöz hasonló kerek és gót stílusú írást egybevetették a fakoporsó betűivel és «becsületükre, jó lelkiismeretel, eskü alatt kinyilatkoztatják, hogy a Dante csontjait tartalmazó koporsón úgy a külső, mint a belső felírás Antonio Santi testvérnek sajátkezű írása».

A csontokat áadták egy szintén szakértőkből álló bizottságnak azzal az utasítással, hogy vegyék vizsgálat alá; állapítsák meg, hogy mik hiányzanak közülük; mérjék meg a koponyát; hasonlítsák össze a fejet azzal a halotti maszkkal, melyet állítólag az elhunyt költő arczáról vettek fel.

Június 7-én, mikorára beérkeztek az egyes bizottságok jelentései, felbontották a kőkoporsót és tényleg úgy találtak, hogy a Santi-féle fakoporsóban levő csontoknak kell az igaziaknak lenniök, mert a régi kőkoporsó üres volt. Találtak benne mindössze egy csomó vakolatot, melyről a jelenlevő mérnököknek az volt a véleményük, hogy a koporsó fedeléről és oldalfalairól mállott le; továbbá egy kevés száraz babérlevelet, egy kis rakás port, keverve babérlevél törmelékkel meg vakalattal.* A lelet összes tárgyai közt legérdekesebb volt két kéz-újjcsont és egy lábujjcsont.

A szarkofág hátulós részén mindjárt feltűnt egy nyílás. Bizonyosan vésvél vajták ki. A szakértők véleménye szerint ezen a nyíláson keresztül tűntették el a barátok Dante csontjait, koponyáitól együtt.

Majd utána néztek, hogy micsoda emlékeket rakott bele Gonzaga bíbornok. Felbontották a kápolna padlóját a kőkoporsó mellett és ott, 74 centiméter mélységben egy kis márvány szekrényre akadtak. Ebben találtak egy fa ládikát; a fa ládikában két réz érmet Gonzaga képével és köriratával, továbbá VII. Piusnak egy ezüst pénzét, a bíbornoknak két cimeres pecsétjét, egy rozsdás vasat, selyemszálat és egy darab pergament.

Másnap drótra fűzve összeillesztették a csontokat. Az egész csontvázból hiányoztak az összes fogak, a jobb felőli lógóborda, az orsócsontok, továbbá a fejszám (atlasz); nem találták meg a bal szarkopos-csontot sem. De hiányzott még az a rész is, a mely legjobban bizonyította volna, hogy csakugyan Dante földi maradványai és hogy csakugyan Dante koponyája nyugodott azon a fehér selyemvankoson, a melyet a könyvtár ereklyéi között láttunk. Tudvalevő ugyanis, hogy a költő állkapcsai hatalmasan ki voltak fejlődve és alsó állkapcsa jóval előbbre állott, mint a felső.

Giovanni Puglioli és Claudio Bertozzi vették fel a terjedelmes jegyzőkönyvet. Állítólag igen jó karban voltak még a csontok, úgy, hogy még a végükön sem rohasdáltak el. Egyes darabok sötétsárga, sötétveres, vagy teljesen feketebe hajló színt kaptak. A drótra** fűzött csontváz hossza a fejtől le a sarokig egy méter 55 centiméter volt. Oda számítva a hamuvá vált részeket, életben bizonyára valamivel nagyobb lehetett a test, még pedig — a szakértők gyanítása szerint — körülbelül egy méter 65 centiméter, vagy legfeljebb egy méter 67 centiméter. Ez a

* A lapokban annyit emlegetett «hamvak» innen kerülhettek ki. Pazzi szobrász ebből vitt Florenzbe. Ez a por és vakolat vert fel akkora port. Ebből való az a pár csipetnyi is, a mit Dante szülőházában őri-nek. Szeretnénk volna közelebbről szemügyre venni, de az öreg Giuliani beforsasztatta a kis ezüst urnát. Meg kellett tehát elégednünk az őr abbéli állításával, hogy a mit ez a titokzatos, kis ezüst szelencze takargat, az valóságos hamva Danténak. Giuliani és Pazzi itt voltak Ravennában, mikor a kőkoporsót felbontották. Ők is aláírták a hivatalos jegyzőkönyvet. Hogy a tilalom dacára hogyan kaparintottak egy-egy csipetnyit a «gondosan» őrizett leletből: azt könnyen megfeythetjük. Úgyde a jegyzőkönyv alatt, a Giuliani és Pazzi nevén kívül, még 23 nevet olvastunk. Talán ezek az urak valamennyien szintén nem üres kézzel távoztak el onnan, a mi majd csak később tudódik ki és lármázza fel újra az országot.

** Ezek is ott vannak a Risorgimento-teremben, a halotti maszkmásolatokkal és a Santi-féle koporsóval együtt, abban az aranyozott kristály-szekrényben, a mely az ünnepély alkalmával az összeűzött csontokat foglalta magában.

szám megközelítően ki is fejezi Dante természetének nagyságát, mert az egykorúak följegyzéseiből az tűnik ki, hogy középtermetű lehetett. Sőt a nép ajkán szálló hagyomány a rendes közepesnél is alacsonyabb termettel ruházta föl.

Összesen négy kilogrammot és 200 grammot nyomtak a csontok. A hiányzó részekkel együtt öt kilónál valamivel könnyebb lett volna a teljes csontváz.

Az alsó állkapocs a fogakkal együtt, mint említettük, hiányzott.

Két módszert is alkalmaztak a végett, hogy a koponya térfogatát kiszámítsák. Morton eljárása szerint rizst öntöttek a koponyába, mert serét helyett inkább ez esett kezök ügyébe. A koponya-üregbe 1 kg. 420 gr. rizs fért. Egy liter rizs és a művelethez szükséges lepárolt víz súlyának összevetéséből kitűnt, hogy az agyvelőnek 1649 grammot kellett volna nyomnia.

A szemle végeredményét a következőkben foglalták össze: 1. A Santi koporsójában talált csontok egy előrehaladottabb korú, középtermetű férfié lehetnek. 2. A koponya nagy mennyiségű agyvelőt tartalmazhatott, a mi rendszerint kiváló tehetségű férfiaknál szokott előfordulni. 3. A fej és a halotti álarc összehasonlítása után nyilvánvaló a tökéletes hasonlatosság. (?) 4. A sírban talált három kis csont tökéletesen odaillik a csontvázhhoz, a mi — úgy mond — szintén azt bizonyítja, hogy a véletlenül fölfeledett csontok az isteni költő maradványai. «Ezt egyébiránt kétséget kizáróan bizonyítják az okiratok, a hagyományok és a történelem.» A jegyzőkönyvet az idézett szavakkal zárják meg Puglioli és Bertozzi urak.

Lelkök rajta! De hogy sokan kétkedve rázták a fejüket a világra szóló lelet hírére, és hogy sokan kétkedve rázunk ma is, valahány-szor eszünkbe jut ez a ritka, rejtelmes fölfeledés: azt nem vehetik rosz néven a megdicsőült költő olasz tisztelői, sem pedig első sorban a jó ravennaiak, a kiket őszintén becsülni nekünk még személyes okaink is vannak.

De azon ne csodálkozzanak mégse, ha legalább is szegyet út a fejünkbe ez a titokzatos lelet. Attól tartunk, hogy ha akkoriban nem dermedt volna meg a kritika is a bámulattól s nem hallgat el a nagy mámorban, megrohthatta volna a jubileumot.

Azonban talán jobban van ez úgy, a mint van. Akár az ő csontjait elemezték, mérgezték; akár valamelyik névtelen minoritász-barát csontvázát szurkálták fel drótra: nem változtat az egy szikrányit sem a mi kegyeletünkön. Ravenna sem veszt el előttünk az értékeiből, mert utóvégre is abból a szomorú városból szállott fel megsiratott kedveséhez az a költő, a ki Divina Commediájában a nő apoteozisát és az ember megváltásának hőskölteményét olyan nyelven írta meg, hogy olvadó a lelkünk tőle, valahányszor halljuk.

Byron Ravennában jártakor Dante síremléke előtt mindig kalapot emelt, valahányszor arra felé vitte az útja. Ha tudta volna, hogy üres koporsó előtt róta le a kegyelet adóját, aligha ki nem figurázta volna a ravennaiakat. De mi áhitattal lépünk a Polenták ősi földjére még akkor is, ha szentül hinnők, a mit csak gyanítunk és sejtünk. Mély meghatottsággal állnánk még a szerénységben is imponáló kápolna előtt, még akkor is, ha igazában arról volnánk meggyőződve, hogy ezt akkor egy kis «frodé pia» (kegyes család) színhelyévé avatták fel. Itt, ez előtt a sír előtt ezután is elhallgatnak majd a politikai ellentétek, mint a hogy a távoli és közeli múltban elhallgattak, a mikor Machiavelli, Garibaldi, IX. Pius és Viktor Emánuel itt járt. Egyik előd, ki még máglyán akarná elhamvasztani a szentelt csontokat, felkaczagott e szavakra: «Onorate l'altissimo!» (Tiszteljétek a legnagyobb költőt); és ime XIII. Leo 10,000 lírát ad az újonnan felállítandó emlékre; kiadja saját költségen a Divina Commedia latin fordítását; külön tanszéket állít a vatikáni egyetemen, hogy az isteni költővel napról-napra foglalkozzanak. Nem egyszer mondta azt is, hogy törődött testének roncsai az Isten jóvoltából meg Dante lelhelteiből merítenek erőt.

1865. június 24., 25., 26. napjain ülték meg a ravennaiak Dante születésének 600-ik évfordulóját, a mikor tehát már «véglegesen megoldódott a titok.» Szentanúk elragadtatással beszélnek Ravenna «irigylendő dicsőségéről» és

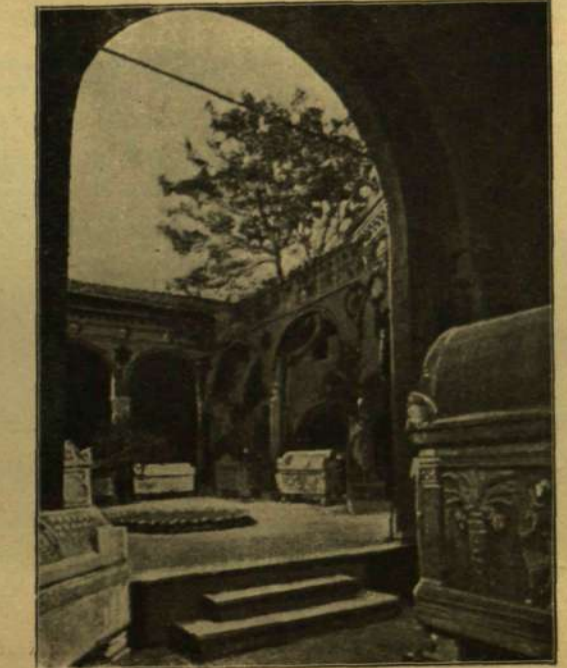
DANTE SÍRKÁPOLNÁJA RAVENNÁBAN.

az ünnepélyek lefolyásáról. Ezrével zárandokoltak a városba irástudók és rovásmetszők egyaránt, hogy láthassák a Braccioforte-kápolnában azt a magas emelvényen álló ravatalt, a melyen fátállal letakarva pihentek Dante csontjai aranyos üvegkoporsóban.

Serego Alighieri gróf, Dante Alighieri késői unokája, és Florenz gonfalonierje, az ország tudományos testületei, a ravennai iskolák, iparosok és koldúsok, mind jelen voltak.

Az utolsó szónoklat után leszedték a drótról a csontokat. Még egyszer számba vették és elhelyezték egy díofa szekrénybe. Ezt pedig betették egy ólom-szekrénybe. A csontok mellé temették a márvány koporsóban talált törmelék is, a mi t. i. még fennmaradt a vegyi elemzés, meg a kegyeletes bizottsági tagok ereklyegyűjtései után. Előbb felolvasták, azután pedig egy üvegesöbe tették és lepecsételték a pergamenre írott emléklapot, meg a ki valaham megzavarná még egyszer a sír nyugodalmát, megkönyösítse neki a levéltári kutatásokat és megnyugtassák jóhiszeműségében.

A díofa koporsót tíz csavarral zárták le s úgy illesztették rá az ólomfedelét. Majd átvitték a sírkápolnába s márvány koporsóba zárták be a kincsét. Jegyzőkönyvet vettek fel az egész szertartás lefolyásáról és 37 névaláírással hitelesítve lezárták azt is.

A FERENCZ-RENDIEK TEMETŐJE RAVENNÁBAN.

Úgyde kérdés, hogy le tudták-e zárni véglegesen a csontok fölfeledésének rejtelmes kérdését is?

*

A képek közül, melyeket e czikk mellett adunk, egyik képünk a költő florenzi szülőházát ábrázolja. Az ősrégi csonka toronnyal szemközti kisebb, kétemelekes házát tartják annak. A nem rég restaurált épület első emeletén egy kis múzeumot rendeztek be Dantéra emlékeztető műtárgyakból és a reá vonatkozó irodalmi művekből. Az ott őrzött tárgyak között látható Giuliani apának, a költő lelkes magyarázójának hagyatéka: az a kis ezüst szelencze, mely, mint fentebb említettük, a ravennai koporsóban talált törmelék egy kis részét foglalja magában.

Másik képünk Rafael «Parnasszus» című híres festményének az a részlete, mely Dante arczképét tünteti föl.

Harmadik képünk Dante sírkápolnáját, a negyedik pedig a Ferencz-rendieknek e mellett levő temetőjét mutatja.

Dr. Cs. Papp József.

EGYVELEG.

* A kínai császár életmódja a legsajátságosabbak egyike. Ritkán hagyja el szobáit, melyeknek különös nevik van; így a kihalgatást «az ég és föld összekötése» nevű teremben adja, hivatalnokait az «égi tisztaság» szobában fogadja, pihenőjét az «emberszeretet és nyugalom» nevű teremben tartja. Ha gyümölcsöt vagy zöldséget akar enni, a palota tisztviselőinek meg kell nézni a naptárt, mert ezeket csak meghatározott napon szabad enni. Ha különös étvágya van, az orvosnak előre meg kell állapítani az ételek mennyiségét. A díszelőleken, melyeket egy pompás és óriási pavillonban tartanak, a nap és hold időjelvényei a fontosak. A «gong» zűgására kinyílnak az ajtók s a testőrök által kísért császár a földre boruló hivatalnokok között alacsony trónjára lép s az eunuchok vezére három korbacscattanással tudatja, hogy arra már leült. Ekkor megszólal a bambuszágak között elrejtett zene s ötszörös földreborulás közt megjelennek az ékezésre felügyelő tisztviselők és drágakövekkel kirakott kis asztal tesznek a császár elé theával; erre beterítik az asztalt kendőkkel s megkezdődik az ételek felhordása. Ha a császár inni akar, a főpohárnok leveti ezimerekket éktett koponyát, a császár elé adja a poharat s az összes jelenlevők nyugatra fordulnak. Az egész ebéd alatt különben csak a királyi hercegek ehetnek valamit, a többieknek meg kell elégedniök azzal a boldog tudattal, hogy jelen lehetnek, midőn a császár evett. Az ő asztalukon rendszeren csak papírból vagy gipszből utánozott csirkék és más eledelk vannak. A főétek után a farga lámpákkal világított verandán tánczó nők jelennek meg, a zenekar újból játszik. A császár korán fekszik, de igen korán is kél, néha már hajnal előtt 2—3 órával fogadja minisztereit és a főbb tisztviselőket.

* Viktória királyné nagyon gyakran lefényképezte magát, mert ritka nap, hogy valamely unokájának, dédunokájának vagy egyéb rokonának levelet ne írjon, melyhez aztán a legutóbbi felvétel egyik példányát szokta csatolni. Rendszeren titkárválai tudatja az óráit és napot, melyen az előre megjelölt fényképezésnek Windsorban meg kell jelennie. A királyné fényképezés közben nagyon türelmes, nem úgy gyermekei, kik közül Luiza hercegnő leánykorában egyszer meg is pirongatta, a miért nem akart a fényképező gép előtt állni.

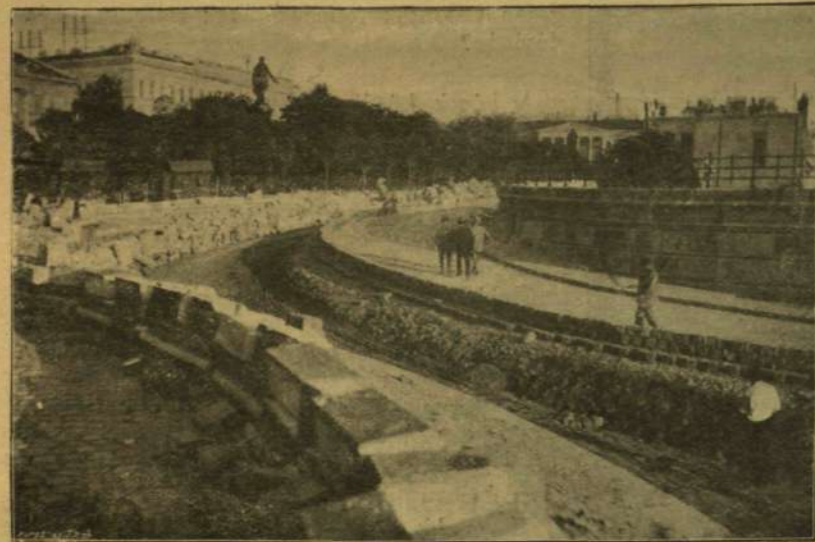
* A legdrágább czoboly-köpeny III. Sándor császár özvegyének tulajdona. A 144 ezer forintot érő bundát a szibériai szőrme-kereskedők szövetkezete ajándékozta a császárnának.

* A legmagasabb fa Kaliforniában Bear Creek mellett van, de ennek törzse csak 42 $\frac{1}{2}$ méter kerületű, míg Szciziliában Mascallánál, az Actria alján van egy fa, melynek törzse 92 $\frac{1}{2}$ méter kerületű.

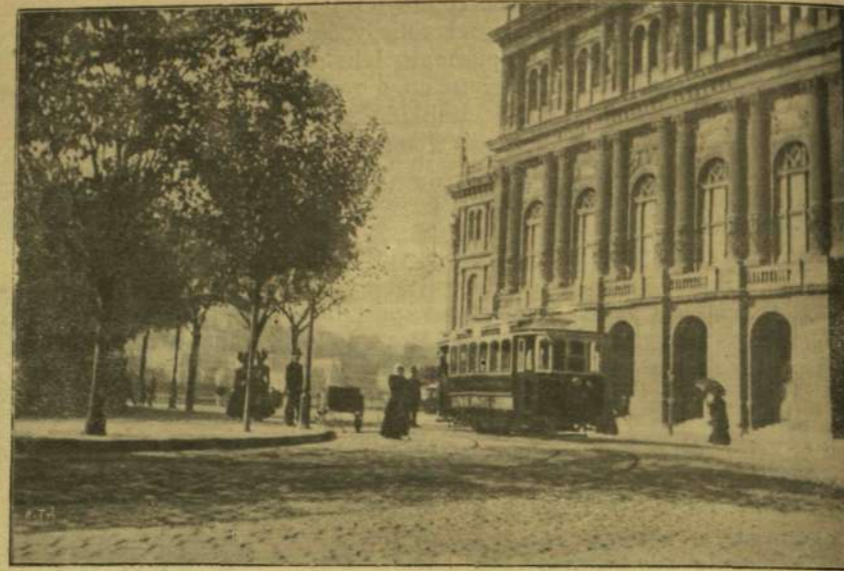
* A táviró-póznákat használja föl néhányféle madár Natalban fészekrakó helyül azért, mert ott legbiztosabban érzik magukat a tömérdék kigyó támadása ellen.

* A villám fényét kedvező körülmények között a látó határon 200 kilométer távolságban is észre lehet venni, de a dörgést 25—30 kilométer távolságban csak akkor, ha a fülünket a földre hajtjuk.

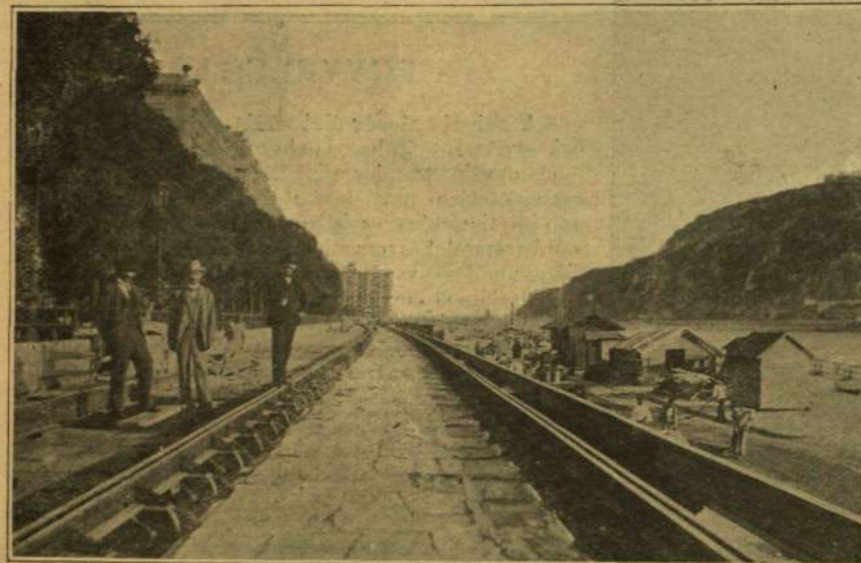
* A dohányfogyasztás Franciaországban folyvást növekszik. 1830-ban még csak 352 gramm jutott egy főre, 1860-ban is csak 763, ma már 38 millió kilogrammnál nagyobb lett az évi fogyasztás s így egy főre egy kilogramm dohánynál több esik, egy felnőtt férfira mintegy négy kilogramm. Az elfüstölt dohány értéke a múlt évben 329 millió frank volt.

A vasút építése a Rudólt-rakpartnál

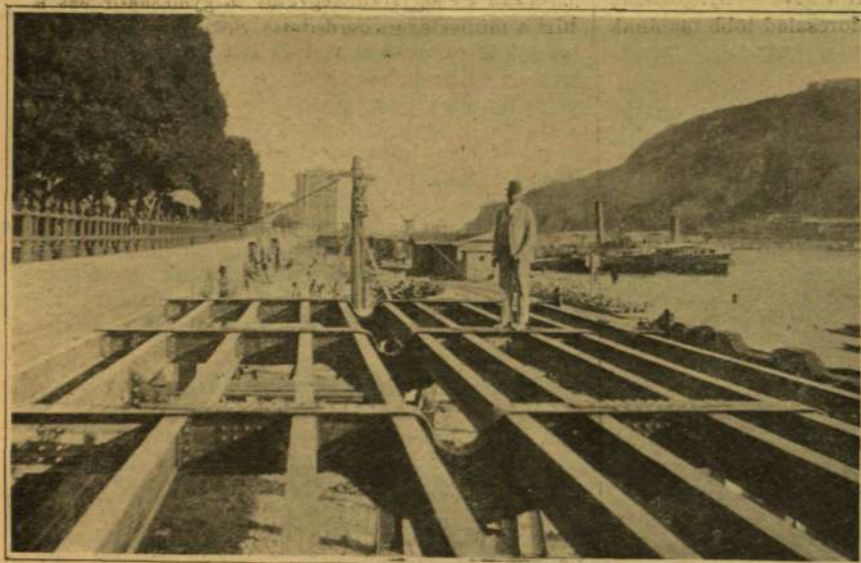
Az új vasút az Akadémia előtt.

Az új vasút sínárjai a Dunaparton.

Raktárak a viadukt alatt.

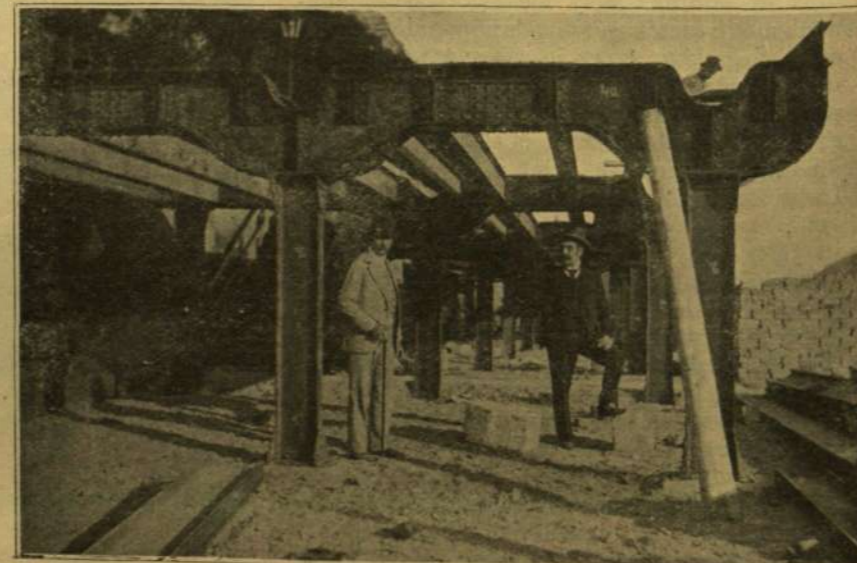
A viadukt gerendázata.

Az új vasút bekanyarodása a Ferencz József-térre.

A viadukt atja.

Az új vasút gerendázata építés közben, alulról.

ESKÜVŐ AZ URALKODÓ CSALÁDBAN.

Hagyományos fényvel és ünnepélyességgel tartották meg október 29-ikén a bécsi Hofburgban *Mária Immaculata Raineria* főhercegnő esküvőjét a württembergi királyi család egy fiatal sarjával, *Róbert* herceggel. Az esküvőn, valamint a főhercegnő renuncziációján, lemondásán a trónhoz való igényéről, jelen voltak a két uralkodó család tagjain kívül a főbb udvari méltóságok, valamint a magyar és az osztrák kormányok tagjai is.

A menyasszony, *Mária Immaculata Raineria*, kinek a Bourbon-család ősi szokásához híven még 13 más keresztneve is van, (*Mária Immaculata Raineria Josepha Ferdinande Theresia Leopoldine Antonia Henriette Francziska Karolina Aloisia Januara Krisztina Philomena Rozalia*) 1878 szeptember 3-ikán született, tehát nem rég töltötte be 22-ik évét. A Habsburg-Lotharingeni ház toskánai ágából származik: atyja az 1892-ben meghalt *Károly Salvator* főherceg, II. Lipótnak, az utolsó toskánai nagyhercegnek másodszüllött fia volt; anyja, *Mária Immaculata Klementina* főhercegnő, a ki a nápolyi Bourbon-királyi házból származott, a múlt évben halt meg. Az ifjú főhercegnőnek anyja halála után *Rainer* főherceg neje, *Mária Karolina* főhercegnő volt a gondviselője. Két nővére van és két fivére, kik közül *Mária Terézia* főhercegnő *Károly István* főherceg neje, *Karolina Mária Immaculata* pedig *Ágost Lipót* szász-köburg-góthai herceghez ment nőül. Bátyjai: *Lipót Salvator* főherceg, ki eddig *Zágrábban* lakott és *Ferencz Salvator* főherceg, királyunk leányának, *Mária Valéria* főhercegnőnek férje.

A vőlegény, *Róbert* herceg újszólván családi hagyományok hódolt, a midőn a Habsburg-házból keresett magának feleséget, a mennyiben atyja, *Fülöp* herceg s bátyja, *Albrecht* herceg, a württembergi trón praesumptiv örököse is habsburgi főhercegnőt vettek nőül.

Róbert herceg a württembergi ház katolikus ágából való. Nagyatyja, az 1881-ben meghalt *Sándor* herceg *Lajos Fülöp* francia királynak, — a kit polgárkirály néven ismer a történelem, — leányát, *Mária orleansi* hercegnőt vette nőül, a ki 1839-ben, nemsokára fia, *Fülöp*, születése után halt meg. *Mária* hercegnő tehetséges szobrász volt; a versaillesi múzeumban levő egyik műve, az orleansi szűz márványszobra hirdeti tehetségét. *Fülöp* herceg igen közeli rokonságba jutott királyunkkal, a mennyiben *Albrecht* főhercegnőnek leánya, *Mária Terézia* főhercegnő volt a neje. Többnyire Ausztriában, Bécsben és Gmundenben is tartózkodtak s csak az utóbbi időben laktak gyakrabban Stuttgartban. Legidősebb fiuk *Albrecht* herceg, neje *Margit Zsófia* főhercegnő. *Róbert* herceg többi testvérei: *Isabella* hercegnő, *János György* szász herceg neje és a 23 éves *Ulrich* herceg.

Róbert herceg jelenleg lovassági századosi rangot visel a württembergi hadseregben, a mi közös hadseregünkben pedig főhadnagy. Atyja a közös hadseregben lovassági tábornok s a 77. gyalogezred tulajdonosa.

BUDAPEST ÚJ VILLAMOS VASÚT-VONALA.

Fővárosunk rendkívül gyors fejlődésében nagy részük van a villamos vasutaknak. A közlekedés nehézségeit és drágaságát eltüntették s a leg-távolabb városrészeket is közel hozzák egymáshoz. Ma Ó-Budára vagy Kőbányára, a Hűvösvölgybe vagy a Népligetbe gyorsan, könnyűszerrel, kényelmesen eljuthatunk; a villamos kocsik hamarosan elröptenek, a hová akarjuk. Legújabbban pedig már körben járhatjuk be a várost s a Dunaparttól a városon keresztül ismét a Dunapartig kiszállás, helyváltoztatás nélkül 20 fillérért tehetjük meg a háromnegyed-órás utat.

A Dunapart mentén épült s most megnyílt hídserű, viaduktos villamos vasút összekötő kapocs, a mely a kerületeket egymással egybecsatolja, a nagy körútak és mellékutak forgalmát közvetíti és szétviszi, megosztja.

Az új vasút fölötté érdekes műszaki berendezésű és a vasépítésnek tökéletes alkotása. Kétségtelenül sokat nyert vele a főváros s az idegeneknek is bizonyára egyik legkedveltebb útja lesz ez a körvasút, a melyen végigutazva,

előtt elkanyarodva beleolvad a Dunaparttól Podmaniczky-utca felé menő villamos vasútba.

A viaduktos vasút a főváros egyik legérdekesebb új építménye. Az alsó rakodóparton ez év májusban kezdték építeni s 5 1/3 hónap alatt már befejezték. Szélességben nyolcz méter foglalt el a rakodópartból. A szerkezete vas és beton. Három sor széles vasoszlop tartja az egész pályát. A vasoszlopokon fekszenek az áram-vezetésre szolgáló csatorna-alaku vasbakok, ezeket hatalmas keresztgerendák kötik össze, a melyek a hosszában fektetett vasgerendákra támaszkodnak. Az alsó oszlopzat közeit raktárhelyiségek építésére használták fel. A külső oszlopokhoz díszes kiképzésű falazatot építettek, vasrostélyu ablakkal, vasajtókkal látták el az egészet, s kész volt a vasraktár, a melyet semmiféle árvíz el nem pusztíthat. S a viadukt alatti tárházaknak tetszetős külsőt is adtak, mert tele aggatták a hajózás mindenféle jelvényével, az egyes tárházak közt pedig helyenként tágas átjárókat hagytak a felső partra vivő lépcsőköz.

A viadukt felső része, maga a pálya olyan, mintha sík földön épült volna. A viadukt beton és vastető szerkezetében van elhelyezve az áram-vezető csatorna s a kettős sínár közeit kerámít burkolat fedi. A viadukt az egész dunaparti korzót érinti, s hosszában erős és csinos munkájú vaskorlát szegélyezi mindkét oldalán.

Az új vasút nem zavarja a korzó nyugalmát, a Dunapart szépségét pedig határozottan emeli s egyik érdeme, hogy a régi fabódékat, a melyek a Dunára való szabad kilátást elzárták, fölleségessé tette. A főváros közlekedése igen sokat nyert a viadukt vasúttal, pedig még jó egy év választ el bennünket attól, hogy a Petőfi-téri végállomást az eskü-térrel összeköthessék. De sok hasznót nyújt már ez a csonka vonal is. A Petőfi-tértől, a Belváros szívéből indul s elhalad a Belváros minden nevezetesebb pontját érinti. A Régi Posta-utczán át a Váczi- és Koronaherceg-utca érhető el; a Hungária-szálló mellett a Kishid-utczát, majd a Vigadó-teret érinti. Elsiklik a börze épülete előtt s remek kilátást nyújt a budai partokra és a királyi palotára, melynek irányában kanyarodik az Eötvös-térre s onnan a Lánchíd előtti parkokat megkerülve, az Akadémia mögé jut. Az Akadémia palotája mellett a parti lejárót ügyesen átalakították, úgy, hogy a kocsit-utat felmagasítva közelebb tették a Duna felé, a nyert területen pedig a vasutat helyezték el.

RÓBERT WÜRTEMBERGI HERCEG ÉS NEJE, MÁRIA IMMACULATA FŐHERCEGNŐ.

a főváros legélénkebb részei, legforgalmasabb pontjait gyorsan, kényelmesen megzemléltetik.

Tervezése több mint másfél évtizedre megy vissza, mert a berlini Siemens és Halske cég már 1884-ben benyújtotta az első dunaparti vasút tervét. Hogy csak most, annyi idő múltán valósult meg, annak sok oka van.

Tizenhat évvel ezelőtt olyan vasutat terveztek, a melynél a kocsikat hajtó erőt a sinekben vezették volna. A pályát zárva kellett volna megépíteni, nehogy a sinekből kisugárzó áram emberben, vagy másban kárt tegyen. A tervnek sok ellensége volt. A földművelésügyi kormány árvízvédelmi szempontból nem akarta átengedni az alsó Dunapartot, a közmunkák tanácsa pedig féltette a korzót, a melyet a tervezett vasút tönkre tett volna. Esztendőig tárgyalták a terveket, de az ellentéteket kiegyenlíteni nem sikerült. Tizenhat év és kitartó munkálkodás kellett ahhoz, hogy a viaduktos vasút létesüljön. Végre megvan.

A Petőfi-tértől a korzó falához támaszkodva épült a viadukt, a mely végig halad az egész *Ferencz-József* rakodó-parton s alig észrevehetően olvad át a Lánchíd előtt az Eötvös-térbe. Innen útszínre kerül a vasút, áthalad a régi Lloyd-épület előtt, megkerül a *Ferencz József-tér* parkjait s az Akadémia palotája

Október 20-án adta át a kereskedelmi miniszterium az új vasutat a közhasználatnak. Az átadás ünnepélyesen történt. Megelőzőleg a központi városüzemeltetés tartott ülést az összes hatóságok és érdekelt vállalatok, hogy kinyilvánítsák a vasútépítés befejezését. A kereskedelmi kormányának s jelenlegi vezetőjének, *Hegedűs Sándor* miniszternek nagy érdeme, hogy a vasút létesült. Az ő irányában köszönhető, hogy az évekig tartott tárgyalásokon összegyűlt, felhalmozódott ellentéteket egyszerre elsimította. A terv létesítésében elismerés illeti meg *Hűvös József* vezérigazgatót és a városi villamos vasúttársaságot, a vasút tulajdonosát, a mely a környezetnek megfelelő diszszel építette meg a vonalat. Az építést *Vojtek* Ödön, a társaság főmérnöke vezette, a pályán közlekedő magyar gyártmányú, új mintájú s kitűnő szerkezetű kocsit tervét pedig *Stromszky* Sándor főmérnök készítette. Tizenhat ilyen új, nagy kocsit fognak a pályán járatni.

A viadukt vasúttal, mely a körforgalom létesítésére épült, kapcsolatos az a terv, a melyet a városi villamos vasúttársaság most terjesztett a székes főváros tanácsa elé. A társaság a *Ferencz József*-rakodóparton épült viaduktos vasútból kiágazólag a föld alatt új vasutat akar építeni a Múzeum-körútig. Az új vasútnak csatlakozása lenne a viadukt vasút mindkét szárnyá-

A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBŐL. — Vachott Sándor sírja.

val és a meghosszabbítandó Baross-utcai v. nallal. Az új földalatti villamos az eskü-téri híd déli feljárdójának oldalánál fog kezdődni. A viadukt vasút a part oldalába vágott kapun egyszerűen bekanyarodik az alagútba és 100 méteres sugárral halad a Kossuth Lajos-utca torkolatáig, még pedig a Ferenciek-teréig az utca déli részén, ahol valami maradjon a Ferencz József földalatti villamos meghosszabbítására, a téren túl az utca közepén. A két földalatti vasút a Ferenciek-teret alatt fogna egyesülni, a hol erre a célra tágas peront terveznek. Az új alagút vasút hossza 830 méter lenne. Ezzel a vasúttal a főváros külső és belső körüli forgalma óriási lendületet nyerne.

Geley József.

KISFALUDY SÁNDOR EREKLYÉI.

Sütemen, Darnay Kálmán múzeumában egész sora látható Kisfaludy Sándor ereklyéinek, melyeket a buzgó és szerencsés gyűjtő külön csoportban őriz nagy kegyelettel. Ez érdekes tárgyakat egy csoportban mutatjuk be lapunk mai számában.

A tárgyak a rajzoló csoportosítása szerint a következők:

1. Egy metszett boros üveg, melyet Kisfaludy Sándor 30 éven át használt. Rendesen maga járt le vele a pinczébe, hol egy csapra ütött felakós hordócskából szokta megtölteni. Ennyit ivott délből is, este is; több ritkán került asztalára, mert vendég ritkán fordult meg nála.

2. Egy kerek bádogtáblából álló s vasnyelű gyertyaellenző, melynek hátlapjára gyümölcsökből álló esendélet van festve. Ezt különösen utolsó idejében használta, mikor gyakran betegeskedett.

3. A gyertyaellenző mögött egy fehér, sárga és kék selyemből horgolt *erszény*, melyet Szegedy Róza Kisfaludy Sándornak völégény korában készített.

4. Egy ezüst *koppantó*, mely Szegedy Róza hozományában került a házhoz.

5. Egy pár ezüst *sarkantyú*, melyet Kisfaludy Sándor különösen tisztújítások alkalmával magyar diszruhát öltve viselt.

6. Egy ébenfa keresztű ezüst *feszület*, mely Kisfaludy Sándornak mindig ágya fölött függött.

7. Egy aranyozott belsejű vörösrézszínű *díszpohár*, melynek egymással átellenes külső oldalán egy-egy koszorúval övezett aranyozott mézőn trefás német fölrírás van bevésve. E fölrírás szerint a pohár vasból készült s aztán egy rész-tartalmú ásványos forrással vonatták be rézzel. A poharat a balatonfűredi színház megnyitására egy ott időző bécsi szép asszony ajándékozta Kisfaludy Sándornak.

8. Egy emberi *koponya*, mely tisztára simítva mindig ott állt Kisfaludy Sándor íróasztalán. E koponya Lavater nyomán sajátkezűleg fölrírta a lelki tehetségek neveit azok helyeit pontozott vonalakkal kerítette be.

9. Két írott *hangjegykönyv*. Egyiket Szegedy Róza használta gitárhoz, a másikat Kisfaludy Sándor hegedűhöz. Emekben külön említést érdemel egy régi magyar induló és egy bús dalam, melyek Darnay szerint eddig kiadatlanok.

Végül egy Landerer féle, 1828 évre szóló *«Nemzeti kalendarium»*, melybe főleg gazdasági bejegyzéseket irt Kisfaludy. Van néhány ilyen bejegyzés Szegedy Róza kezétől is.

A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBŐL.

A budapesti ember halála után sem szabadul meg a lakási bajoktól. A gyászjelentéseken hirdett *«örök nyugalom»* itt csak rövid 30 évre szűl.

Rohamosan terjeszkedő, növekvő fővárosunkban szükség van még a temetőkhöz is minden talpalattnyi helyre s a fennálló szabályrendelet szerint, a sírhelyet csak 30 évre adják, s ha egy bizonyos táblában az utolsó halott is eltöltötte ezt az időt, akkor az egész táblát kiüritik, s azoknak a halottaknak maradványait, kiknek sírjáról külön nem gondoskodnak, közös sírba temetik, hogy hely legyen a következőknek.

Igy történni most is, s nem sokára 18 nagy kiterjedésű, megtelt temetőtáblát fogják kiüriteni a főváros legnagyobb temetőjében, a kerepesi-úti temetőben.

A kerepesi-úti temető 1849 április 1-én nyílt meg, midőn Pest városa a Rákosszentmihályi 200 holdnyi területet hasított ki az új temető számára. Ötvenegy évvel ezelőtt még mezőség volt a temető helye, részben cserjével borítva, jó távol a városától. Ma már csaknem egészen körülözlönötte a házak, középületek és gyárak rengetege.

A kerepesi-úti temető megnyitása óta úgy ide, mint a város többi temetőibe igen sok lakosa költözött el Budapestnek. Ugyanis a legutóbbi felszámolás alatt, az 1899. évi december 31-ikéig, csak a kerepesi-úti és a kőbányai temetőben 382,468 elhunytat hantoltak el; de e számból tavaly már csak 544 jutott a kerepesi-úti temetőbe, míg a kőbányaiba ugyancsak tavaly 11,638-at helyeztek el. Szintén a múlt évben a budai oldalon fekvő három temetőbe összesen 56,694 embert temettek el. Ámbár a kerepesi-úti temetőben a kőbányai új temető megnyitása után tetemesen emelkedett a sírhelyek ára, még mindig elég számmal temetkeznek oda, úgy, hogy a főváros évenként körülbelül 80 ezer forintot vesz be az ottani sírhelyek után; s a szükséges földmunkálatokra és tisztántartásra pedig évenként 30 ezer forintot ad ki.

A most felásandó táblák, a melyekben közéletünknek sok egykori jelese is nyugszik, a következők száma: 6, 9, 11, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 27, 29, 37, 38, 39. A hivatalos ásatások jövő évi január elsejéig kezdődnek; ekkor emelik ki azon jeleink maradványait is, kik 1853-tól 1867-ig elhunytak, s kik a temető igazgatóságának előterjesztése folytán

valószínűleg majd a temető egy más részén egy sorban kapnak új nyugvóhelyet.

Eddigél 22 nevezetes halott van előterjesztve a hivatalos kiemelésre a 18 sirtáblából, de ha figyelmesen megtekintjük az óriási kiásandó területet, még sokkal több sirt találunk ott, melyekben egykor egy vagy más téren kiválóbb szerepet vitt férfiak vannak eltakarítva. Elhunyt jeleseink az egyes sirtáblákban szerzetést fekszenek, természetesen abban a sörrendben, a mint azon idő tájban temetkeztek; akkoriban a sirtáblák széleit tekintették díszsírhelyeknek s ilyenben számosan részesültek.

E díszsírhelyek közt mindjárt szembe tűnik Kisfaludy Károly (szül. 1788; megh. 1830.) síremléke; ezt — mint felirata mutatja — 1850-ben állították tisztelői, mikor a régi váczúti temetőből ide áthozták hamvait, melyek így már másodsorú költőködnek. A 20-ik sirtáblában fekszenek Garay János (1812—1853) porai síremléke szürke márványból készült másfél ölnyi magas gúla, talpazata göröngyös szikla, tetejét lant ékesíti. A felirat ez: «Garay János hamvainak tisztelői.» Odébb néhány lépésnyire a «Nemzeti Színház» kitűnő művésznője, Hegedűs Lajosné Bodenburg Lina (1837—1859) sírkövét találjuk fehér mészkőből. A művésznő a maga korában oly kedvelt népszínműnékesnő volt, mint ma Blaháné. Kövér Lajos (1825—1863) vigjátékíróknak, valamint a töle nem messze fekvő Vachott Sándornak (1818—1861) sírját egyszerű fakereszt jelöli.

A régebben elhalt írók és művészek közt legfeltűnőbb síremléke van az 1866-ban elhunyt Egresy Gábornak; a gúla-alakú természetből készült síremlék tetején egy géniusz lefelé fordított fáklát tart; a felirata ennyi: *Egressy Gábor 1809—1866.* Nem messze tőle szép síremlék a párban agyonlőtt *Reviczky Szevére*; ez egy tőr oszlopot mutat, a sirt felé márvány-lapon pedig pajzs nyugszik ezen fölrattal:

Reviczky Szevére, szül. 1840; meghalt 1864.

Mindent, a mi szent volt, forrón szeretett:

Hazát, barátot, becsületet.

Imádtá mindent túllángolva hón,

S az egyikének áldozatja lón.

Vörös márvány gúla-alakú síremlék alatt nyugszik az egykori jeles dalszínművész és zeneköltő, *Szerdahelyi József* (1804—1851), a kiváló színművész *Czakó Zsigmond* (1820—1847) és a kedvelt humorista *Beöthy László* (1826—1857). Szürke márvány emléke van *Sárosy Gyula* (1816—1861) és *Lisznay Kálmán* (1823—1863) költőinknek, úgyszintén korán elhunyt jeles íróknak, *Zilahy Károlynak* (1838—1864) és a Nemzeti Színház kitűnő színművészeknek, *Szentpéteri Zsigmondnak* (1798—1856).

Ezen jeleink maradványai fekszenek azokban a táblákban, a melyeket a fővárosi tanács határozata szerint ez év lefolytával ki fogják üríteni.

Síremlékeik rajzát közöljük most. Ezenkívül az újabb sírok közül is bemutatjuk egy párnak a rajzát.

Az egyik a *Munkácsy* sírja. Egyszerű, hanttal födött magánosan álló domboeska jelöli még most a nagy művész nyughelyét, a temetőkör reátűzött fakereszttel.

Bemutatjuk még a temető művészi becsesel bíró síremlékeink egyik legújabbját, melyet e napokban állítottat Arkay Kálmán ügyvéd, családí sírboltja fölé, hol két kis gyermeke nyugszik. A költői felfogással készült síremlék Damkö József, a fiatal magyar szobrász nemzedéknek szép tehetségtű tagja mintázta, s ugyancsak magyar művész, Burger József szobrász, Strobl volt tanítványa metszette fehér márványba itt, Budapesten.

VÖRÖSMARTY SZOBRA.

Lelkesedéssel fogadta a közönség azt a hazafias eszmét, hogy a «Szózat» nagy költőjének kegyelettel őrzött emlékéit és érdemeit az ország fővárosában is észszobor hirdesse. Az «Otthon» írói körbe október 28-ikára ez ügyben összehívott tanácskozás a legmelegebb érdeklődés közt folyt le. A közélet jelesei, előkelőségei gyűltek össze, vagy lefelében jelentétek, hogy

az eszme megvalósításához hozzájárulnak s támogatják.

A gyűlésen jelen voltak többek közt: *Darányi Ignác* földmivélségi miniszter, *Perczel Dezso*, a képviselőház elnöke, *Jókai Mór*, báró *Eötvös Loránd*, az Akadémia elnöke, *Graenzstein Béla* államtitkár, *Márkus József* főpolgármester, *Beck Nándor*, *Benke Gyula* bankigazgató, *Beöthy Zolt*, *Beöthy László*, a Nemzeti Színház igazgatója, *Festetics Bónó* gróf kir. tanfelügyelő (Fíáth báró fejérmegyei főispán képviselőjében), *Hadzsics Antal*, a «Matica Szerbcska» elnöke (Sevics Mitrofan bácsi szerb püspök képviselőjében), *Halmos János* polgármester, *Heinrich Gusztáv* dr. egyetemi tanár, *Hevesi Ödön*, takarékpénztári igazgató, *Jamits Imre* dr. (a FMKE képviselőjében), *János Gusztáv* cz. püspök (Hornig Károly báró, veszprémi püspök képviselőjében), *Kaposi József* (Szent István Társulat), *Koroda Pál* dr. (Demény Károly postaigazgató képviselőjében), *Kömley Nándor* dr. (Széll Ignác államtitkár képviselőjében), *Lázár György* dr. orsz. képviselő (szegedi Dugonics-társaság), *Magyar Gábor*, a kegyes-tanítórend tartományi főnöke, dr. *Margalits Ede*, egyetemi tanár (Pázmány-egyesület), *Mészáros Imre*, az Operaház igazgatója, *Mihályfi Mór* dr. szerkesztő (a zirci apátság képviselőjében), *Molnár Viktor* miniszteri tanácsos (Wlassics miniszter képviselőjében), *Müller Kálmán* dr. egyetemi tanár, *Patzner István* (Délmagyarországi történelmi társulat), *Purt István* dr. (Szent László-társulat), *Rajna Ferencz* (a Magyar Színház igazgatója), *Rábel László* (Soproni irodalmi és művészeti társulat), *Ráth György*, *Rapaics Rajmund* (a budapesti tudományegyetem rektora), *Sziklay János* (Pozsonyi Toldy-kör), dr. *Adler Illés* rabbi, *Szöke István* (a budapesti tanítótestület képviselőjében), *Szapáry Pál* gróf, *Székelly Ferencz* takarékpénztári igazgató, *Váradi Árpád* (a csanádi püspök képviselőjében), *Vavrik Béla*, kuriai tanácselnök, *Vértessy József* (Székesfehérvár), *Zilahy Simon* (Újságkiadó orsz. szövetsége), *Ujváry Béla* (Eötvös-alap), és még igen sokan a képviselők, írók közül, szerkesztők a vidékről.

Rákosi Jenő, mint az «Otthon» kör elnöke, nyitotta meg a gyűlést nagy hatású beszéddel. Hol van magyar — szolt a többi közt, — hol hazafi, a kinek szívében ne égne az a vágy, hogy a Szózat isteni dallamát élénkélje végre Vörösmarty emlékoszlópa előtt. Boldog vagyok, hogy e szent célra összegyűlvé üdvözölhetem a jelen órában és önkömben üdvözölhetem az egész nemzetet, a melynek ma meg kell tudni, hogy ma meggyújtattak az áldozati tüzek, kitették az áldozati csészét, hogy megválthassa minden honfi szív a maga tartozását.

Rákosi Jenő indítványára megalakították a Vörösmarty szoborbizottságunk országos nagybizottságát s az intéző bizottságot. A nagybizottságban tiszteletbeli elnökök: Gróf Andrássy Aladár, gróf Csáky Albin, báró Eötvös Loránd, Darányi Ignác, Jókai Mór, gróf Pálffy János, Perczel Dezso, Szász Károly, Vaszary Kollós, Wlassics Gyula, gróf Zichy Jenő. Elnökök: Gróf Apponyi Albert, Baltik Frigyes, gróf Csekonics Endre, Falk Miksa, Fehér Ipoly, gróf Károlyi Sándor, Kléh István, Kornfeld Zsigmond, gróf Keglevich István, Márkus József, Rákosi Jenő, Tisza Kálmán, Vészi József, gróf Zichy János, Zmejanovics György püspök. Alelnökök: Bartók Lajos, Beck Nándor, Beöthy Zolt, lovag Falk Zsigmond, Gelléri Mór, Glük Frigyes, Győri Elek, Gyulai Pál, Halmos János, Havranek József, Hevesi Ödön, Hüttl Tivadar, dr. Katona Béla, Kohner Zsigmond, Neuschloss Marcell, Pintér Kálmán, Pucher József, Ruszt József, Sándor Pál, Thék Endre, Zsilinszky Mihály. Jegyzők: Erős Gyula, Hollósy Géza, Márkus Miksa, Sajó Aladár, Szatmári Mór.

Jókai Mór indítványára az intéző bizottság elnökévé *Rákosi Jenő*t választották meg.

A jegyző fölolvasta a beérkezett leveleket és táviratokat. Gróf Zichy Jenő levelében 500 koronát ajánlott fel a szobor javára. *Beöthy Zolt* jelentette, hogy az egyetem bölcsészeti kara 200 koronát ajánl fel. *Vajda Ödön* zirci apát levelében az apátság nevében 200 koronát ajánl fel. *Pintér Kálmán* a katolikus kör nevében a kör által gyűjtött 14,000 koronát a Vörösmarty szobra javára beszolgáltatja. *Braun Sándor* (a Budapesti újságírók egyesülete nevében) Vészi József elnök helyett jelenti, hogy 1896. decemberben Papp Dániel felhívására a «Budapesti Napló»-ban Vörösmarty szobrára 3243 korona 30 fillér gyűlt egybe, a melyet a szoborbizottság rendelkezésére bocsát. *Márkus József* főpolgármester azt hiszi, hogy a székesfőváros törvényhatósága nemcsak lelkesedéssel fogja fogadni a tervet, hanem támogatni is fogja azt. *Ráth György*, az országos képművészeti tanács alelnöke jelenti, hogy az országos képművészeti tanács régebben, kegyeletlő indítattal, elkészíttette Vörösmarty szobrát. Ezt a szobrot a társulat nevében felajánlja a szoborbizottság javára.

Végül *Rákosi Jenő* azt ajánlotta, hogy a védnököszt elvállalására küldöttügyleg *József* főherceget kérjék föl. Javaslatát következőleg adta elő: Vörös-

A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBŐL. — Munkácsy sírja.

marty nagyobb szerencsére nem szorult. Ellenben azokra a hozzá képest szegény emberekre nézve, a kiknek édes faladata lett, hogy emléket állítsák, dicsőségét kezeljék és valamit tegyenek emlékeztetőre, azokra nézve szerencse, hogy Vörösmarty-nak van egy szűkebb értelemben vett kompatriótája, egy nemes, fenkölt, fényes, nagylelkű úr és hazafi, a ki általános népszerűségénél fogva, közhasznú és lelkes szereplésénél fogva és mindannál fogva, a mit eddig, mint magyar hazafi, a magyar közéletben tett, mintegy predestinálva van arra, hogy mint Vörösmarty-nak szűkebb kompatriótája, fogadjon, az ő védő szárnyait följeje kiterjeszje. Ez József királyi herceg (Zajos éjlenés) fejérmegyei földbírtokos. En bator vagyok a bizottság elé azt a kérelmet terjesztve, hogy minden eszménk, gondolatunk fényességét tetszünk azzal, hogy körünkbe vonjuk és törekvésünk zászlajára írjuk az ő nevét. Ezzel végződött a gyűlés.

A hírlapok egytől-egyig lelkesítő hangon fordulnak a közönséghez, s kéri, támogassa az eszmét, segítse elő annak megtestesülését. Az adakozások örvendetes módon megindultak már az első napokban.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Eötvös Károly munkái. Közélebb megemlékeztünk már arról, hogy a kitűnő, igaz magyaros írónak tizenkét nagy kötetnyi műve fog rövid idő lefolyása alatt a Révai Testvérek részvénytársaság kiadásában megjelenni. Ezen irodalmi eseményről alkalmunk van most bővebb részleteket közölni, még pedig a szerint, a mint a művek tervezetét s a megjelenés megállapított sorrendjét a szerző maga elmondja a kiadó részvénytársaság igazgatójához, Révai Mórhoz intézett következő levelében:

Tisztelt barátom! Azt kérek, mit irtam eddig s mit akarok irti ezután? Talán jobban érdeklő barátainkat s műveim olvasóit: mit adjunk sajtó alá, mit tárjunk a közönség elé. Összegyűjtött és sajtó alá adott műveim első csoportját jól ismered. Hiszen a te szives baráti figyelmed és buzditásod birt rá ennek kiadására.

«Utazás a Balaton körül» két kötet. Mikor írásába kaptam: tervem az volt, hogy legföljebb négyöt nyomatott ívre fog terjedni. De munka közben nem tudtam lemondani a munka gyönyörűségéről. Lett tehát négy iv helyett negyven; s még így sincs talán egészen befejezve. «A ki örökké bűjdosott és egyéb elbeszélések» egy kötet; «A két ördög vára és egyéb elbeszélések» megint egy kötet. E két kötet beszélyekből áll. Nagy részét régen irtam, talán húsz év előtt. Egyikben-másikban a magyar gondolkodás vidám komolyságát, valamennyiben az elbeszélés egyszerű magyart modort s irodalmi nyelvünk természetes tisztaságát akartam közönségünk előtt felmutatni. Nem én vagyok egyedül, ki erre törekedett, de bizonyos, hogy én is erre törekedtem. «Alakok és emlékezések» — két kötet. Ez apró műveken az elmúlt század férfainak fénye sugárzik nemzedékünk elé. A mint én ismertem őket s a mint éltek és működésük fénye az én emlékezetemben át szűrődik felénk. Kicsiny művek, de igazsággal telvék. Együttvéve bennük van a magyar erények színpopája. «A nazarénusok» — egy kötet. Gondosan megvizsgáltam, hogy számító, mun-

kában görnyedő s jogokért viaskodó társadalmunkban miként támadhat új vallásfelekezet? Vizsgálódásom eredménye e mű. Nem bölcselkedés, hanem hű leírás. «Gróf Károlyi Gábor följegyzései» — két kötet. Korrajz és emlékirat; regényzerű, de szigorú történelmi igazság. Alakjai éltek és élnek s nagy részük ma is ott dolgozik a nemzet állami életének avar mezején. Kossuth egyéni alakját is itt akarom megörökíteni. «A nagy per, mely ezer év óta folyik s ma sincs vége» — három kötet. Fő-tárgya az eszlári várvád. Ott ilyen póre volt a magyar társadalomnak negyyszáz év óta. Mindegyiket elbeszéltem, s nem a szaktudósok számára beszélem el. A történet és a tudomány igazságai szentek és sérthetetlenek e munkában, de azért úgy írom meg e művet, hogy ezek és milliók érdeklő olvassanak. Mint regényt, mint hőskölteményt. Ime e tizenkét nagy kötetnyi mű van sajtó alatt. De várja még a sajtót az «Alakok és emlékezések»-ből vagy négy teljes kötet. Várja közéleti beszédeim ama része, melynek a magyar költői nyelv és szellem gazdagítására van valamelyes értéke. S ha élek, s ha egészségesem is úgy akarja, meg akarom még írni: «A Bakony» című művet. A költői, történelmi és természeti magyar szépségek kimeríthetetlen kincsere tára a Bakony. Egy-egy kötetet szentelek ebből Deák Ferencnek, Kisfaludy Sándornak és Szegedy Rózának. Deaknak egyéniségét akarom itt megörökíteni s Szegedy Rózának a világirodalom legelső asszonyalkját akarom feltüntetni szerelmének bús küzdelmeitől kezdve sírja zarándok. Hat kötetet szának e műre. De végül meg akarom írni «Nagy-Körös határain» című munkámat is két kötetben. Az alföld duna-tiszaközi erős büszke magyar fajtát akarom ezzel irodalmunkba bevezetni s idegen nemzetek előtt ismeretessé tenni. Gyűjtéményem munkáim második csoportját képeznek mindezek tizenöt kötetben. — Eötvös Károly.

Az egyes kötetek átlag 20 ivnyi terjedelemben, díszes kiállítású, nagy nyolcadrés alakban fognak megjelenni, még pedig egy-egy havi időközben két-két kötet. Egyes kötet bolti ára fűzve 4 korona, díszkötésben 6 korona lesz. A két első kötet, t. i. «Utazás a Balaton körül» már el is hagyta a sajtót.

Iffjúságom. Verseik. Irtá Nikelszky Géza. Pécselt 1900. Figyelemreméltó tehetséggel ismerkedünk meg e csinos kötetben. Érezzük, hogy nem a szerző olvasmányainak gyenge visszhangja szól hozzánk, hanem a fiatal költő lelkenek valódi belső tartalma buzog fel. Ezt a belső tartalmat a küzdelmes élet szenvedései táplálták, gazdagították. A szenvedések nem kerégtették meg szívét, a földi lét örömei, a világ szépsége erős hatással vannak művészelőre, ismeri becsőket, vágyódik utánuk. A gyermek hit sem hagyja el, érzeiért megmestéri s fölemeli a föld porából. Nikelszky Géza költeményei azonban sok becses tulajdonságuk mellett még nagyon elárulják a kezdőt. Izlése nem egyszer cserben hagyja, mint például mindjárt a «Napsugarak» című ciklus második darabjában; verseinek van számos külső és belső fogyatkozása is; de reméljük, hogy tehetsége izmosodni, izlése nemesedni fog, akkor szép jövőt jósolhatunk neki. A kötetből mutatványul álljon itt a következő költemény:

Gyűrűm.

Fekete köves gyűrűt kaptam
Anyámtól pályám kezdetén.
— Akkor még nagy volt az újjamra! —
Sajnált anyám, úgy sírt szegény.

De azért utamra bocsátott:
 «Légy jó fű! s gondolj rém! »
 Szavait, a hogyan megáldott,
 Mintha csak ma is hallanám . . .

Hejh, kis gyűrűm, régóta hordlak,
 Sokat értél meg már velem!
 De azért folt'ím nem esett még
 Sem lelkemen, sem fényeden.
 Elkophasz ujjamon dologtól,
 Nem piszkítom be kezemet;
 Bár nem várok sokat a sorstól:
 Megőrzöm becsületemet!

Jelképe örök szeretetnek,
 Kis gyűrűm, emlékeztetőm,
 Ó te légy nehéz napjaimban
 Megvigasztalóm, résztvevőm.
 Ne engedd, hogy eltántorodjam
 Az élettől egy percze sem,
 A nagy keresztet én is hordjam —
 Szegény anyámtól átvegyem.

Nem akarom a szenvedésből
 Kivonni én sem magamat.
 Ne érjek el jobb sorsot én sem,
 Mint annyi más az ég alatt! . . .
 Anyámnak is az volt a része:
 A szenvedés, a türelem . . .
 Oh, adj nekem is a türelemre
 Több erőt, hitet Istenem!

Taníts meg gyűrűm, elviselni
 Sorsomat változatlanul.
 Juttass egy keveset fényedből,
 Mely el nem vesz, meg nem fakul.
 Oh kis gyűrűm, sosem érezem
 Magamat veled egyedül;
 Mert hejh, tudom, hogy életemben
 A magány jut ki részemül.

Fekete köves arany gyűrűm,
 Te kísérsz az életen át . . .
 S emlékemben tartom örökké
 A szerető édes anyát . . .
 S ha majd egykor kiporlad ujjam
 Karikádból, a sírba lenn,
 Te ott maradsz még változatlan
 A rögek között fényesen.

Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum 1899 évi állapotáról. A terjedelmes kötetet tevő Jelentés sok érdekes adatot mond el eme nevezetes közintézetünkéről, annak múlt évi tevékenységéről s gyűjteményei gyarapodásáról. Valamennyi osztály ajánlódó, csere vagy vétel útján tetemesen gyarapodott; így nevezetesen a nyomtatványok 48,509 darabbal, a mi valóban meglepően nagy szám. A levéltár gyarapodása nemcsak számszerint nagy, — hiszen az iratok száma tizezrekre megy, — hanem minőség tekintetében is kitűnő volt. A régiségtár szintén igen számos és nagybecsű tárgyakkal szaporodott, nem különben az állattani osztály, mely majdnem 50 ezer darabbal lett gazdagabb. De igen örvendetes az őslénytani, növénytani, néprajzi osztály, s a képtár gyarapodása is. A közönség érdeklődése egyre jobban fokozódik a múzeum iránt, a mit eléggé bizonyít az, hogy míg pl. 1869-ben mintegy 64 ezren néztek meg a gyűjteményeket, tavaly már 482 ezren felül emelkedett a látogatók száma. A kötetben több érdekes jelentés is foglaltatik a múzeum tisztviselőinek tanulmányútajairól. A jelentést a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatóság teszi közzé.

Ókori Lexikon. A Pecz Vilmos dr. egyetemi tanár szerkesztésében megjelenő *Ókori Lexikon* ötödik füzeté *Asszírnia*val kezdődik és a *Bigatus* czéstpénz ismertetéséig terjed. A füzet ára egy korona. Huszonegy kép van benne, melyek közt kettő magyarországi emlék: Birkózó atléták Aquincumból, Rómaiak és barbárok harcza Ó-Szönyböl.

Esz és szív. Értekezések a lélektan, nevelés és életbölcselet köréből. Irta *Szinyai Elek*. A változatos tartalmu, de alapjában egy nemű elemekből álló könyv első sorban a tanárokat és tanulókat érdekli ugyan, de vonzó és tanulásra ösztönző olvasmányul kínálkozik a nagyközönség számára is azon általános szempontokkal fogva, a melyekből kiindulva a nevelést és nevelkedést illetőleg a közgondolkodást vagy tájékozni, vagy irányozni kívánja. Józan fölfogás, tisztult nézetek, egészséges életnézetek és élvezhető előadás ajánlják e munkát. A 306 lapnyi terjedelmű könyv czinos kiállítással a Franklin-társulat kiadásában jelent meg. Ára öt korona.

Úton-útfélen. Elbeszélések. Irta *Révész Ernő*. Singer és Wolfner kiadása. A 158 oldalra terjedő kötetben tizenhat apró történetet találunk, nagyobbára vidám tartalommal s élénk, gyakorlati kézzel megírva. Az emberi gyöngeségeket éles szem-

Dankó József szoborműve az Árkay-család sírboltja fölött.

A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBŐL.

mél fűrkészi ki a szerző s ügyesen kitréfálja azokat. Dícséretére válik, hogy a sikamlósságokat — még a hol erre alkalom kínálkozott is, — nem hajszolja, nem ezen az ócska módon igyekszik könyvét érdekessé tenni. A kötet ára 2 korona.

Erdők világa, orosz néprégen három kötetben. Irta *Peczerszky, fordította* Telekes Béla. Megjelent az «Atheneum» címtárában. Ára vászonkötésben három korona. Az orosz írók az életet rajzolják és pedig a saját hazájukból életet, hűséggel, sokszor megindító belsőszéggel. Peczerszki is hazájának egy darab földjét, a Volga felső részének mellékét írja le sajátos életével, a nagyvilágtól elzárt erdő, zord népevel. Itt, a lápok, sziklák, erdők közt ismerjük meg a regény hőseit, Csaputin Patap Maximicset, a megzavagodott orosz parasztot, kibén a brutalitás, a szívjóság, a furfang, a kegyetlenség és szeretet, a józanság és bigottság oly sajátos egészszé keveredik, melynek rajzát Peczerszky mesterileg tünteti elénk.

Vörös és fekete. Montecarlói vázlatok. Irta *Salamon Ödön*. Singer és Wolfner kiadása; ára 2 korona 50 fillér. — Salamón Ödön, ki már több könyvet írt a nagyvárosi életéről, most a «zajtalan drámák paradicsomáról», Monte Carlóról rajzol képeket, melyeknek hősei a vakmerő és kétségbeesett játékosok. Eleven képét adja a fényes, ragyogni vágyó életnek, mely a gyönyörű Riviera eme pontján folyik, a hol öszezgyűlnek a kalandorok, szorencselovagok is, s a vörös-fekete színektől várják a játékasztalnál életök fordulását. Ezekről mond el epizódokat, s határozott vonásokkal, megfigyeléssel jellemez. Előadása friss és élmés. A könyv czimlapját Hegedűs László rajzolta.

Falusi Gazda Naptára 1901. évre. Ez az immár 37-ik évfolyamába lépő, nagy népszerűségnek örvendő gazdasági és kertészeti naptár, az idén különösen érdekes és bő tartalommal jelent meg. Így többek közt ismerteti s magyarázza a gazdákra vonatkozó legújabb törvényeket; hasznos útastításokat mond el a fák kéregmetszéséről, melylyel azok termékenységét s növekedését szabályozni lehet; kevesek által ismert, vagy egészen új dolgokat tesz közzé a tengeri nemesítéséről, nedves takarmány boglyázásáról, gyümölcs lefegésedésétől, kópüléséről, hűsbeszárásról és sok más egyébről, a mi a gazdasági életben hasznos lehet. Utastítást ad aztán a fák magasságának mindenféle eszköz nélkül való könnyű és pontos megmérésére, kitűnő görény- és patkányfogó, czélzáró kocsiemelő stb. készítésére, mindent rajzokkal is megvilágosítva. A naptárban különben, a rendezett naptári részen kívül 53 czikk és számos apróbb hasznos tudnivaló foglal-

tatik. Ára 1 korona 20 fillér s megrendelhető a Méhner Vilmos-féle könyvkiadó hivatalban, Budapest, Egyetem-utca 4. szám.

Fehér könyv. *Bródy Sándornak* ezen czím alatt havonként megjelenő kötetéből ismét megjelent egy. Ennek első czikke «Beszélések a pénzről», elmélkedés az általános elszegényedésről. Aztán történeti elbeszélés következik «Hollós úr házasság» czím alatt. «Egy főispán utópiája» czímen Vadnay Andor csongrádmegyei főispánnak az alföldi magyarságról írt czikkeivel foglalkozik. A többi közlemények irodalmi, színházi ügyeket tárgyalnak. Majd novellisztikus rajzokat is találunk, végül pedig új regényéből ad *Bródy* folytatást, az «Egy rossz aszszony természetrajzából». A «Fehér könyv» egy-egy kötetének ára egy korona 60 fillér.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia október 29-ikén összes ülést tartott báró *Eötvös Loránd* elnöksége mellett.

Dr. *Högyes* Endre egyetemi tanár, a budapesti Pasteur-intézet igazgatója tartott emlékbeszédet a nagy francia tudósról, Pasteur Lajosról, ki a veszett-ség gyógyításának föltalálásával az emberiség jóltevője lett, s ki Akadémiánknak külső tagja volt. *Högyes* ismertette egész élete folyását s nagy munkásságát, melylyelannyi hasznára vált az emberiségnek. Melegen, szeretettel szólt egykori tanítójáról, ki buvárlataiban sikert siker után ért el s a bacillusokat ő találta meg. Pasteur testétől-lelkétől hazafi volt. Buvárkodásaiban a fölfedező, kiapadhatatlan lelkesedése mellett ott volt mozgó erő gyanánt nemzeti érzelme is. Jellemző az a mondása, melylyel egyszer kísérleti asztala mellől távozott: «Sajnáltnám, ha e fölfedezést nem francia ember tette volna!» *Högyes* emlékbeszédét élénk eljénzéssel fogadták. Ezután *Szily* Kálmán fötitkár a folyó ügyekről tett jelentést. Első sorban bejelentette Müller Miksának, a világhírű angol nyelvtudósnak halálát. Az Akadémia fájalmát jegyzőkönyvileg fejezi ki. A *Bródy-féle publicisztikai jutalom* kiadása tárgyában az Akadémia november 26-ikán rendkívüli ülést tart. A Székesszékfőnökök december 1-jén megtartandó országos *Vörösmarty-ünnep* az Akadémia testületileg vesz részt és beszéd kíséretében megkoszorúzza a nagy költő szobrát. Az Akadémia 1891. december havában tartott összes-ülésében elhatározta, hogy az ország ezeréves fennállását a honfoglalás történetére vonatkozó hazai és külföldi kutatóknak kritikai kiadásban való közrebecsítésével ünnepli, s e célra 8000 forint szánt. A nagy mű nem ugyan a honfoglalás ezredéves ünneplése idejére, hanem a honfoglalás befejezésének milléniumára, 1900-ra elkészült s most hagyta el a sajtót. A mű öt nagy csoportra osztva, 104 nagy negyedrét ívből áll és 135 ábra díszíti.

A Kisfaludy-társaság október 31-iki havi ülésére nagy közönség gyűlt össze. *Beöthy* Zsolt elnök. *Vargha* Gyula fötitkár tett jelentést a *Vörösmarty-ünnep*ről, melyet a társaság november 25-én az Akadémia dísztermében tart meg, s *Beöthy* Zsolt fölolvassa az alkalommal «Vörösmarty életéről és poézisáról» írott kisebb munkáját. Ezt a munkát a társaság negyven ezer példányban kinyomatja, hogy a Vörösmarty-kultusz minél szélesebb körökben, minél könnyebben elterjedjen. Együttal a fötitkár, *Vargha* Gyula, azt is jelentette, hogy a váci-utczában öv. *Záry* Károlyné házat, melyben ezeltől hetven évvel Kisfaludy Károly, negyvenöt évvel pedig Vörösmarty Mihály elhunytak, a társaság emléktáblával látja el. A fehér, karrarai márvány emléktáblán ez lesz a fölírás: «Itt hunytak el 1830 november 23-án a mester Kisfaludy Károly; 1855 november 19-én a mesternél is nagyobb tanítvány: Vörösmarty Mihály.» November 25-én reggel fél 9-kor lepezik le a váci-utczai házba illesztendő emléktáblát és a társaság tagjai onnan testületileg vonulnak az Akadémiába a 10 órákor kezdődő díszülésre.

E jelentések után *Benedek Elek* tartotta meg székfoglalóját «A második foglalás» czímű elbeszélésével. Az elbeszélés formájában napló, egy öreg falusi pap naplójának kivonata jellemzően keletes stílusban. A második foglalás azt jelenti, hogy egy szabadult jobbgy az idők változtaival mint húzza ki a székeley huszárok utódainak lába alól a földet. Az új földesúr, az aranyparaszt, a kinek csak egy leánygyermek van, az egész falu ellenére keresztülhajtja a tagosítást, s nagy vérontást idéz elő. A székfoglaló után *Beöthy* Zsolt elnök üdvözlő szavakkal adta át *Benedeknek* a tagsági oklevelet, a ki megindultán mondott köszönetet. Majd *Jakab* Ödön olvasott föl «Pérfi szerelem» czímen elegiát. Végül *Radó* Antal mutatott be néhány részletet a magyar «*Sah-náme*» harmadik kötetéből, a melynek czíme: «Feridun és fiai» s a melyet a Kisa-

ludy-társaság fog kiadni, a mint kiadta a két megelőző kötetet is. A nagyszámú hölgy-közönség és ifjúság minden felolvasást tapsal és éljénzéssel fogadott. — *Zárt ülést* is tartottak, melyen *Berzeviczy* Albert alelnök jelentette, hogy a társaság egy év előtt gyászosan elhunyt jeles tagjának, *Péterfy* Jenőnek hamvait Horvátországból legközelebb hazaszállítják, s hogy a Kisfaludy-társaság a Donát Gyula szobrász által készített emlék-leleplezése alkalmával kellő ünnepeiséggel fog az elhunyt tagtársáról megemlékezni.

MI UJSÁG?

Halottak emléke. Mindenszentek ünnepén és halottak napján gyönyörű őszi idő kedvezett a fővárosban a sírok látogatására. Mind a pesti, mind a budai oldalon levő temetőket ezernyi ezer sokaság lepte el már a reggeli óráktól kezdve. A villamos vasutakon kocsi kocsi követett szakadatlanul. A koszorúkat valóságos társzekerek szállították a temetőkre és a temetők előtti koszorúvásárhoz. A sírok megkoszorúzása, feldíszítése már sokszor egész a fényűzésig megy. A legnagyobb tömegek most is a kerepesi-úti temetőt keresték föl, noha az utóbbi években elhunytaknak csak igen kis részét temetik már ide. De a nemzet halottjai, a tudomány, irodalom, közélet jelesei nagy számban itt nyugszanak. A nevezetes halottak sírjai közül *Baththyány*, *Deák*, *Kossuth*, a jótköny *Rökk* *Szilárd* és *Munkácsy* sírját a városi hatóság díszítette föl és világította ki. A testületek, intézetek, iskolák kegyelete is mindenütt fölkereste a hozzájuk tartozó sírhantokat és kriptákat. Sok család oly pompával vette körül sírjait, hogy a tömegek torlóva álltak meg ezek előtt. Egész nap vonultak ki a testületek a temetőkre, fekete zászlók alatt, s nem volt oly része a nagy temetőnek, hol ünnepi szónoklatok, énekek ne hangzottak volna.

A küldöttségek sorát az egyetemi ifjúság és az iskolák növendékei nyitották meg, s már reggel megkezdtek a sírok koszorúzását. A nemzet halottjainak sírjainál beszédek is mondtak. *Kossuth* Lajos sírjánál, a melyet a köröskörül föllállított délszaki növények pálmaligetté varázsoltak, az első koszorút *Kossuth* Ferencz tette le. Szólagán ez a fölírás van: «Felejtethetetlen halottunknak — *Kossuth* Ferencz és *Lajos Tódor*.» Megkoszorúzta a sírt az országos függetlenségi és 48-as párt is. *Deák* Ferencz mauzóleumának a belseje volt földszíve s a márvány szarkofág előtt gyertyák s mécses égtek a délszaki növények között. *Deák* sírját is meg a délelőtti folyamán koszorúzta meg az ifjúság. *Baththyány* Lajos sírját fekete gyászlepel borította s a följárónál babérfákat helyeztek el. *Munkácsy* Mihálynak zöldpázsitos dombbal és egyelőre egyszerű fakereszttel jelölt sírjára az ifjúság koszorút küldött külszörút, továbbá *Zala* György mint alelnök a képzőművészek egyesületének, *Zsilinszky* Mihály államtitkár pedig a gyászoló özevgyének koszorúját tette le a sírra. Az egyetemi ifjúság megkoszorúzta még *Arany* János, *Csanády* László, *Csiky* Gergely, *Czuczor* Gergely, *Erkel* Ferencz, *Erkel* Sándor, *Forinnyák* Géza, *Irányi* Dániel, *Kisfaludy* Károly, *Klapka* György, *Trefort* Ágost, a *Vértes*úr, *Vörösmarty*, *Voronievszky* sírját; stb. Tanáraikról sem feledkeztek meg. A színházak a színművészet elhunyt jeleseinél küldtek koszorút. A rákos keresztúri új temetőbe is nagy sokaság gyalog, valamint a budai temetőkre. A krisztinavárosi temetőben a honvédsírokat keresték föl igen sokan. A katonai temetőben báró *Edelsheim-Gyulai* tábornok sírja volt legszebben díszítve.

A király Budapesten. A királyt e hó 3-ikán várták vissza Bécsből *Gödöllő* re Ölsélege november 5-én, Budapestre jön s e naptól kezdve további rendelkezésg minden esütörtökön és hétfőn kihallgatást ad.

A trónörökös a déli vidéken. *Ferencz Ferdinánd* trónörökös a jövő héten Magyarországot déli vidékén fog vadászni. November 3-ikán érkezik *Zimonyba*, onnan gőzhajón azonnal *Pancsovara* utazik. Majd nap azután a pancsovai *Nadela-érb*en kezd vadászni s három napig őrzi a vadat; aztán valószínűleg a *szibovai* erdőre utazik, a hol szintén három napon át vadászik farkasra. Innen megy a trónörökös *Écskára* *Harnoncourt* grófhoz, és a *Szózó-nád*érben rótkára vadászik. Négy napot akar ott tölteni.

József főherczeg családijának sírboltja. A budai királyi palotához tartozó *István-kápolnában* —

TEMETŐBEN. — PAPP GÁBOR RAJZA.

eddig *Zsigmond-kápolna* volt a neve — nyugosznak néhai *József nádor* és a nádorcsalád több tagjának hamvai; ott van az oly ifjan 1895-ben elhunyt *László főherczeg* koporsója is, mely fölő *József főherczeg* művészi márvány-szarkofágot állíttatott. Halottak napján a nádorcsalád sírját rendszerint megnyitották a kegyeleles közönség előtt, az idén a királyi palota építkezési miatt zárva maradt. A *Szent-István-kápolna* újjáépítésével kapcsolatban a főherczegi család által kitartja temetőkre helyét. A szabadon álló rézkoporsókat a márvánnyal kirakott fali falkébe helyezik, s az ott nyugó főherczegek és főherczegnők mindenike díszes strelméket kap, melyen rajta lesz az elhunytak domborművi alakja.

Munkácsy Mihály szobrára az Országos Képzőművészeti Társulatnál eddig 25,850 korona gyűlt össze.

Jótköny alapítvány. A napokban *Békésen* elhunyt *Szánthó* Albert földbirtokos százezer koronás alapítványt tett az ottani gimnáziumra, *tízezer* koronát pedig a *csabai* földmives iskolának hagyott szegény tanulóknak segítségére. Az alapítványokat akkor fizetik ki, ha egyetlen fia fiórökös nélkül hal meg, addig a kamatokat juttatják a jótköny czélra.

Szöll *Ignác* államtitkárnak mai számunkban közölt arcképe a belügyminiszterium tisztikara által az államtitkár jubileumára készíttetett festmény másolata. E festmény *Both* *Ményhért*nek, fiatalabb festő nemzedékünk egyik tehetséges tagjának műve, kinek haladásáról ez a sikerült kép is bizonyoságot tesz.

Kitüntetések. A király *Farkas* József budapesti evangélikus református teológiai tanárának, az egyház és a tanügy terén szerzett érdemei elismeréséül a királyi tanácsosi czímet adományozta. — *Kumlik* *Emil* miniszteri segédtitkár czímrel és jelleggel felruházott sajtóindulósnak, buzgó szolgálati elismeréséül, a koronás arany érdemkeresztet adományozta a király.

A párisi kiállítás magyar gazdasági gyűjteménye. Már régebben hirt járt, hogy *Darányi* *Ignác* földmívelési miniszter Párisban mintaszerezen rendezett gazdasági kiállításunkat idehaza is bemutatja. A képviselőház pénzügyi bizottságában,

a földmívelésügyi költségvetés tárgyalásakor ezt a hirt a miniszter megerősítette. Sőt *Neményi* *Ambros* kérdésére, a ki a kiállításunknak nagy sikerét hangoztatta, melegen szólt a miniszter arról is, hogy *Lukács* Béla kormánybiztos mily ritka buzgalommal fárads és különleges magyar kiállítás érdekében s mennyire gondja volt rá, hogy a külföld megismerje a magyar mezőgazdaságot, erdészetünk és vadászatunk eredményeit, melyeket itthon is módunk lesz együtt látni.

A pestis tanulmányozására a belügyminiszterium által hat hét előtt *Glasgowba* küldött magyar orvosok visszatértek már az angol városból. *Frank* *Ödön* dr. orsz. egészségügyi felügyelő négy hetet, dr. *Pertik* *Ottó* egyetemi tanár és dr. *Wenhart* *János* tanársegéd pedig hat hetet töltött a pestis-fészekben. *Pertik* *Ottó* tanár végezte kintartózkodása alatt az összes boncolásokat, s tanulmányai- ról közelebb a királyi orvos-egyesületben fog beszámolni. *Glasgowban* egyóbiránt annyira elnyomták a pestist, hogy három hét óta nem fordult elő újabb megbetegedés.

Ősi magyar sírok. A buzgó kutató *Wosinszky* *Mór* szegvárdi plébános. Tolnamegyében folytatott ásásai közben több érdekes leletre talált. Legutóbb *Széchenyi* *Sándor* gróf főispán nagydoroghi birtokán honfoglalás korabeli magyar sirt tárt föl. A csontvázon nagy ezüst gombok és ptyékék voltak, a rajta talált övet aranylemezek borították. A csontváz lábán át összehúzóerősített alakban egy csikó csontváza feküdt, fej nélkül. Valószínű, hogy a csikó áldozati állat volt. A sír közelében egy gyermekcsontvázat is találtak, mellette apró bronztörödékek s hullámvonalakkal díszített edénycserepek feküdtek. *Mórágyon* és *Czikón* szintén érdekes eredményre vezetett *Wosinszky* ásása. Eddigéig nyolcszert ástak föl, köztük egy lovas sirt, a melyben teljes felszerelést találtak. A zablák, kengyelvasak, bronz csatok, fülön-függők és orsógombok, a nagydoroghi ezüst- és aranylellettel a szegvárdi múzeumba kerültek.

Zeppelin kormányozható léghajója. Gr. *Zeppelin* kormányozható léghajójáról sokat beszélnek és írnak ellenében ítélettel. A további kísérletek abba maradtak egyelőre. Gróf *Zeppelin* *Stuttgartba* költözött a tél idejére, az őszi idő nem lévén alkalmas a fölszállásra. Az őreg gróf azért a tél idején is folytatja kísérletezeit, de csak elméletben, tavaszszal azután újra a gyakorlati próba terére száll. E célra a léghajózást előmozdító részvénytársas-

sága nagyobb összeget szavazott meg. — Stuttgarti hírek azt jelentik, hogy a német katonai kormány valószínűleg megveszi Zeppelin léghajóját és a legközelebbi kísérleteket a tavasszal fogják végezni.

A német kormány e hír szerint valószínűleg azért veszi meg a léghajót, mert a Zeppelin által alakított részvénytársaság alapítóje már kimerült, sőt — mint Wolff Jenő, Zeppelin barátja és légi utitársa egy stuttgarti lapban írja — Zeppelin anyagi helyzete is annyira megrendült, hogy alig folytathatta volna a felszállási kísérleteket, ha csak anyagilag meg nem segítik.

Posta a sarkutazók számára. A svéd-norvég fokmérő expedíció múlt évben a Spitzbergák nyugati részén a jégföld mellett postahivatalt állított fel; ezzel egyidejűleg a norvég tengeri hajótársaság ezen a jégvidéken egy kis fogadó építtetett sarkutazók és a Spitzbergák felé menő hajók utasai számára és Hammerfesttől a Spitzbergákig rendszeres postaközlekedést léptetett életbe.

Rheuma, csusz, kövszény és epekőbajok biztosan gyógyíthatók a tudományos alapon álló Dr. Rissó-féle citrommedu kurával. Ismertetést ingyen és bérmentve küld Szabady János gyógyszerész Budapesten, Damjanich-utca 2/c.

HALÁLOZÁSOK.

MÜLLER MIKSA, a nagyírú nyelvteszt és orientálista, az oxfordi egyetem tanára, meghalt október 28-án, 77 éves korában, Oxfordban. A kitünő tudós fia volt Müller Vilmos német költőnek, Dessauban született, német iskolákban végzett, de működése és irodalmi munkássága a legnagyobb részt az angol tudományosságot emelte. A szanskrit irodalomnak legjavatobbat ismertetője, tolmácsa és magyarzója Müller Miksa volt, az összehasonlító nyelvészetnek pedig megalapítója. A negyvenes évek végén ment Angliába; 1850-ben meghívták előadások tartására az oxfordi egyetemre, ott aztán a modern nyelv tanára lett; 1868-ban az összehasonlító nyelvészet tanszékét foglalta el. A mikor a németek Strassburgban az egyetemet szervezték, az új intézethez 1872-ben Müllert is megnyerték tanárnak, de 1875-ben ismét visszatért Oxfordba s az egyetem megbízásából lefordította és kiadta 24 kötetben a világ legfontosabb vallásos könyveit, különösen az indus, kínai, perza és arab nyelvekből. Irodalmi működése rendkívül nagy volt. Egyik nagy művét Simonyi Zsigmond fordította le magyarra «Fellövészek a nyelvstudományról» címen s Akadémiánk adta ki, mely külső tagjává is megválasztotta.

Elhunytak még a közlebbi napokban: TARAY ANDOR, nyug. közigazgatási bíró a Lipót-rend kis-keresete, egykor Pécs város polgármestere, majd orsz. képviselője volt, 79 éves korában, Budapesten. — HARSÁNYI SÁNDOR, ki az orosházi ág. evang. hitközségnek 1862-től 1879-ig néptanítója 1879-től egyik szeretett lelkésze volt, élete 68-ik évében. — LEPTÉNYI GRÖNY, nyug. közalapítványi főtiszt, 81 éves korában, Budapesten. — TELMÁNYI ÉMIL, az aradi főgimnázium rendes tanára, életének 44-ik évében. — KELLER JÓZSEF, építőmérnök, Abbáziában, s holttestét Budapestre hozták. — TAKÁCS JENŐ, vasuti felügyelő, Budapesten, 60 esztendőskorában. — ID. KARDEŐ ANTAL, 82 éves korában, Székely-Keresztúron. — VARSÁGH GUSZTÁV, Károlyi Imre gróf jószágigazgatója, Csongrád-Mágooson, 53 éves. — TÓTH KÁROLY, posta és táviró főtiszt, 42 éves, Pécsen. — HÓMAN ANTAL, Pécs város nyug. tisztje, ki részt vett az olasz szabadságharcban, 77 éves korában. — DR. NESSZEL FERENCZ, volt városi tisztviselő, Aradon, 25 éves korában. — LIEDL FERENCZ, hegedűművész, az Opera Színház zenekarának első hegedűse, ki egyidőben a Népszínház karmestere volt, s ki a külföldön is sok hangversenyt rendezett, 46 éves korában, Budapesten. Az elhunytban Kompolthy Tivadar fumei lapszerkesztő sógorát gyászolja. — BOTNER GUSZTÁV báró, nyug. cs. és kir. őrnagy, 76 éves korában, Bönnyön. — Ifj. URVÁRY KÁROLY, Ujváry Károlynak, a Népszínház tagjának 17 éves fia, Budapesten. — ALSNER JÓZSEF, ügyvéd, a szász-erényi tujatársulat egyik alapítója és elnöke, 79 éves korában, Szászrégenben. — KUN ISTVÁN, volt egri egyházmegyei papnövendék, budapesti joghallgató, Budapesten. — KOVÁCSI KÁROLY, debreczeni polgár, 52 éves korában. Kovácsi Kálmán hírlapíró, atyját gyászolja az elhunytban. — DOKAPIL ANTAL,

a belyei főhercegi uradalom nyug. főerdésze, Baján, 65 éves korában. GALGÓCZY KÁROLYNÉ, szül. Csanády Mária, az ismert gazdasági veterán író és akadémiai tag felesége, 68 éves korában, Budapesten, s nagy kiterjedésű család és rokonság gyászolja. — Özv. makfalvi dr. Dósa Miklósné, szül. Vályi Róza néhai kir. táblai bíró özvegye 50 éves korában, Kolozsvárt. — Nagybacsoni Baló Lászlóné, szül. Pap Ilona, 29-ik évében, Újpesten. — Hajnikai BESEGH LIBÓRIA, 82 éves korában, Budapesten. — Özv. KÖRMENTY LAJOSNÉ, szül. Szentiványi Irén, Lőcsén. — JÓNÝ FERDINÁNDNÉ, szül. Fogd Marianne, honvéd-huszárszázasos felesége, 25 éves korában, Szegeden. — Özv. PAUKA KÁROLYNÉ, szül. Pendl Paula, Körmentden, 76 esztendőskorában. — Dr. HALAST VILMOSNÉ, szül. Sonnenberg Babette, 62-ik évében, Veszprémben. — Dr. Visontai Soma országgyűlési képviselő anyósát gyászolja az elhunytban. — DULÁCSKA SÁROLTÁ, dr. Dulácska Géza, fővárosi kórházi igazgató főorvos leánya, hosszú szenvedés után, Budapesten. — Özv. BOYTHA JÓZSEFNÉ, szül. Barkó Zsuzsanna, 71 éves korában, Kolozsvárt. — Özv. DEVCIS KÁROLYNÉ, szül. Lipovniczky Mária, 74 éves, Mélykúton.

Szerkesztői üzenetek.

Zala, S. V. Hogy mennyire terjed egyik-másik állat életkora, arra nézve a tapasztalatok még nagyon hiányosak. Így például sokáig azt tartották, hogy a ponty legfeljebb 20—25 évig él, már pedig ezelőtt néhány évvel egy németországi halastóból olyan pontyot fogtak ki, mely a kopolytájába erősebb gyűrűbe vésett adat szerint félszázaddal előbb dobott a vízbe. Ludak néha 60—70 évig is élnek. A filadelfiai állatkertben nem rég egy 85 éves papagály volt látható. Fürtös Gaul esete. A kanári és a vajtkák. Közlére az előbbi választottok.

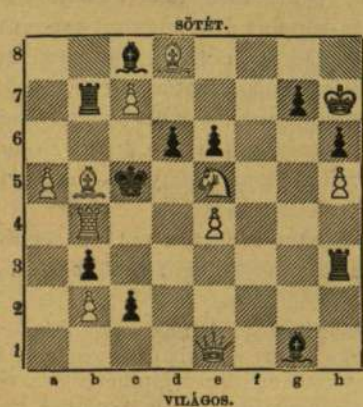
A gyár előtt. A közelítő kőz soroztuk. Csak egy hónapja, hogy nem láttalak. Népdalok. Az első figyelemre méltó, csakohgy a pathotikus ódai hang nem illik a tartalomhoz. A népdalok üres rimpengetések.

Panasz. Két ellentétes hang, a páthosz és szatira hangja között ingadozik, nem tudja a kettőt összeolvasztani, úgy látszik, néhol a hanyag leírás is zavarja az értelmet; pl. a második versszak utolsó sora így hangzik: «A hang modern, ha hamis», pedig valószínűleg így kellene hangzania: «A hang, ha nem modern: hamis».

Dal az öreg botról. Kár volt annyi zengő sort és jó rimet vesztetgetni a háládatlan tárgyra. Nem közölhetők: Zene, öreg ember emléke. A bátor. Kelet felé. A boldogság útján. Eltűnt évek. Egy ifjúhoz. — Születésnapra. Vallomás. (Gyöngye kísérletek; jobb, ha a szerző felhagy a hiábavaló szárnypróbálgatással.) — A gyűrű. Rege. Nagyon zavaros.

SAKKJÁTÉK.

2192. számú feladvány. Möller F.-től.

Világos indúl a negyedik lépésre matot mond.

A 2177. sz. feladvány megfejtése Rohr H.-től.

Világos. Sötét. 1. Hg6-f4 Ke4-e5: (a) 1. ... Ke4-e3 (b) 2. Kf4-f3 t. sz. 2. Kf4-f5 t. sz. 3. Bál-d5 mat. 3. He5-g4 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Lipótvárt: Hoffbauer Antal. — Demeter József. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 42-ik számában közölt képtalány megfejtése: Az órok vágy órok ifjúságot jelent.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

SZENÁSY, HOFFMANN és TÁRSA

páriási és lyoni selyemgyári raktára Budapest, IV., Bécsi-utca 4. Raktárunk található a legzsibb és legnagyobb vásári dívatos selymektel, csipkék és szalagok, valamint gyöngy-tilldítések, point lace-ruhák és point lace-kelmékből. Fekete, fehér és színes selymektel 85 krtól, Satin Liberty-selymek 65 krtól és angol mosóbársony 80 krtól kezdve. Mintákkal kívánatra készítséggel szolgálnak. 8626

Vese, húgyhólyag, húgydara és kövszény-bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által a Lithion-forrás a Lithion-forrás

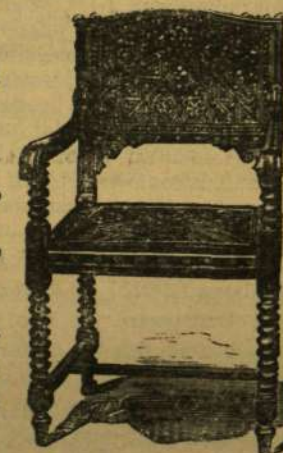
Salvator

hatású! Kellemes ízű! Könnyen emészthető! Kapható ásványvizetorkedésekben és gyógyszerárakban. A Salvator-forrás igazságsága Eperjesen. Budapesten, főraktár Edeskyta L. urnál.

Hölgyek erős fájdalmát és vérzését biztosan gyógyítják a Hydrastispastillák. Adagja 3 korona. Idegesség, álmatlanság, epileptikus rohamok és görcsöknl pártalan jó hatásnak a Brompastillák. Adagja 4 korona. Aranyeres bántalmak, csomók, viszketés csillapítására és gyógyítására kitüntően bevált az aranykenőcs. Adagja 3 korona.

Szétküldi Sík Gyula gyógyszerész, Szolyva. 8906

Gmehling Hermann os. és kir. udv. szállító

bőr- és bőrbutor-gyára 8895 Budapest, VII. kerület, Damjanich-u. 6. Bőrszékek, támlányok, mappák, papirkosarak, kályha-ellenzők stb. Régi nádszékek bőrrrel bevonatnak.

feljebb! — 14 méter — postabér és vámmentesen szállítva! Minták kiválasztására, nem különben fekete, fehér és színes «Henneberg-selyem» bluzok és ruhákra alkalmas, 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint.

Csak akkor valódi, ha közvetlen tőlem rendelik! HENNEBERG G. selyemgyáros Zürichben. Cs. és kir. udvari szállító. 8554

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

SÁRCZIPÓK a legnagyobb választékban Földváry Imrénél Budapest, Koronaherceg-utca 11. és Kerepesi-ut 9. Árjegyzék. 8784

CLICHEKÉK WOTTITZ MANFRED Budapest, Király-utca 30. — Telefon 18-99.

HOHENBERG FERENCZ VI., Nagymező-utca 46. — Telefon 15-70.

Egyenruházati czikkek és felszerelések, mindennemű arany- és ezüst-zsinor, paszmány, butorpaszmány és kézimunka himézsekhez rojt, bojt, zsinor stb. gyára. 8831

Temetkezési intézetek teljes berendezése.

Magyar szabad.

doboz-, papíraru- és fémkapocs-gyár DAVID KÁROLY és FIA Budapest, I. kerület, Mészáros-utca 38. szám. TELEFON 91-48.

Mindennemű fémkapocsos kötött dobozárak gyártása. A gyár díszdobozokat, géplevélborítékokat, csipekapirokat, gyászjelentéslapokat, névjegy- és fénykép-kartoncokat készít. Czukraszok számára egybejátható dobozok, tányérok, tálcák, stb. Ing., zsebkendő-, gyógyszerési szappan-, kestyű-, kalap-, czukorka-, illatszer- stb. dobozok, szivarka- és szivartárczák. Napi gyártás 150,000 doboz, Magyar, osztrák és külföldi szabadalmak. 8846

Parádi üvegyár raktára GÖRÖG ISTVÁN Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 15. Nagy választék mindenféle üvegenekben. Asztali készletek stb. igen jutányos árakon. 8865

Csillárok gáz- és elektromos-világításra, petroleum-lámpák legnagyobb választékban legnagyon Brunner testvéreknél Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3. Salonpetroleum és császárrolaj I. rendű. — Bérmentes szállítás. 8898

BELICZAY BÉLA mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő, méz, viasz- és fáklya-raktára. — Alapított 1833. Budapest, VII., Csányi-utca 3. szám, saját házában.

Szépség és egészség. Idegesség, vérszegénység, Vasaschababura, Kinek van szeplője? Serail-arczenőcsöt, mely az arczobét rövid időn fehérré, tisztává és üdőrre teszi. Egy tégl. ára 1'40 kor. Egy kis tégl. ára 70 fill. Serail-szappan egy doboz. 80 fill. Serail-hőigypor egy doboz 1'40 kor. Kétféle és valódi Epezsappan egy drb. 80 fill. A t. sz. község az orvos figyelmébe ajánljuk, hogy minden készítményünk törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságharcot ábrázolja. Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerárán Arad, Szabadság-tér. Budapesten: Török József és dr. Egger Leo «Nador» gyógyszerárán, valamint minden magyarországi gyógyszerárán.

IDEAL-HAJFESTŐ RUZSITS ISTVÁN GYÓGYSZERÉSZ ARAD. Teljesen ártalmatlan a haj legzsibb fekete színt nyer egyszerű használat után, mely három hónap tart. le nem mosható s nem piszkít. 8861

Crème Ideale a bőr szépségéért szolgál, mely az eddigi készítményeket mind túlszárítja, tisztítja, szárazkórmentesen van összeállítva, nappal is sikeresen használható. Egy tégl. ára 80 kr. Crème Ideale szappan legkiválóbb virágillatokat tartalmazza a legújabb összetételből készült. 1 dr. 85 kr., 1 doboz 9 dr. 1 fr.

Ideale-Hőigypor virágillatból készült, kiválóan a bőrgyógyászat, bőrszépítőszerek. Ezen Hőigypor Ideale jól tapad a szarkorlatokhoz, azaz a legújabb készítmények az új készítményeknél sokkal jobban tartózkodnak a bőr pórusai között. Egy doboz ára 1 frt 50 kr. Naponta postal szállítás minden irányban.

SCHWARTZ Iltárszertára Temesvár 8818 (Higien. cosmet. Laboratorium.)

CRÈME DE FANCHON a 3 szív vét-jegygyel. Rögtön finomított és szépítő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsírmentes! Kicsi nagy tégl. 1 K. tégl. 2 K. Főraktár: «URSITS» gyógyszerár. Budapest, Rákóczi-utca 12. Visszere 25 fillér többre nem adható. Készítette: dr. F. F. Franko.

Epilepsiában (eskór-, görcsösködés és más ideges állapotokban) szenved, kórtól arrol szóló füzeteket. Kívánatra ingyen és bérmentve megküldi a Schwann-Apotheke, Frankfurt a. M.

Kormánybiztos. Technikum-Attenburg S. A. Gépészet, elektrotechnika és vegyészet számára. 8731 Tannhely. — Múser bérmentve.

Kozmetika, vagyis a szépség egészség-tana. Előadások bármilyen szépségápolás (foltok, anyajegyek, arczsinók, kiütések, kirovások) alapja és ártalmatlan elmulasztására, az arcnak és hajnak észszerű ápolására. A könyv ára egy korona (beküldendő bélyegkezelés, de postán külön). Kapható a szerzőnél, dr. János József orvosnál, Budapest, Kecskeméti-utca 6. 8772

Különlegességek a szépségészek vegyészeti laboratóriumából dr. Fischer Róbert-től a vevőtan tudora és szépségész rész Wien, I., Habsburgergasse 4, 2. St. Szőrirtószer (Eplatoire). 8888

A különlegességek ára: Szőrirtószer (Eplatoire) a szőrök teljes kiirtására és a hajszálak megalakulására 1 kis üveg frt 3.- 1 nagy üveg — — — — — 4.- Bőrszín-Pasta a bőrt elszíntetlenné teszi 1.- Szapló-crém 1 tégl. — — — — — 2.- Ozon, vízben feloldva, 1 üveg (fél liter) — — — — — 1.25 Blondviz (Blondeur) 1 üveg (fél liter) — — — — — 3.- «FO» Hajfestőszert 1 doboz szőke egész feketéig 1 frt 20 krtól 3 frtjig és — — — — — 5.- Poudre-Email napi arczpor három színben 1 doboz vörössel együtt — — — — — 3.- Venus-víz szép tisztá arczbőr elérésére, 1 üveg — — — — — 2.- Szer az orr vörössége ellen, 1 doboz — — — — — 2.- Szépsítő quarz-homok az egyes különlegességeket használatairól szóló, ingyen és bérmentve küldünk. A készítmények ártalmatlanságáról szóló bizonyítványok bármilyen betélcímre állnak, ugyanakkor az egyes különlegességeket mindenütt megvásárolhatók. Felvilágosítás szívesen fogadjuk, ingyen adatik. Elkészítési órák: délelőtt 9 óráig este 6 óráig. Raktárak Budapesten: Török József, Koller Testvérek.

Szőlőoltványok

es európai gyökéres szőlővesszők. 18906 Szőlővesszőkben (lelő-jótállással), fajtáján és minden hibáitól mentes. A mélyen leültetett szőlők, az ellőg nélküli merlonok és a szőlővesszők sőt csak csak egy részben ismét oltványoknak az új készítmények szőlővesszők, az ilyen és bérmentve küldendők árjegyzék nyit teljes és kimerítő felvilágosítás. Ripária-Portális (valdi Giotre de Montpelier.) Rupestris-Monticola (szonon és telie en fajtás). Étkerítés (dőlővany) csemek. Gleditschia. — (Koronatörv. Készítési és értékelési.) Árjegyzék ingyen és bérmentve küldünk. Ezen katalógus megvásárol mind birtokunk igen értékes áll. meg azonnali, kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne nem csak az árak lejegyzék foglaltak, hanem számos oly elemzés, melyek a szőlőknek nagy a közönségnek. Tartalmazza ezeken kívül az összes szőlőfajok leírását, termékek, pestis, vidékenkénti viselkedését, metazást, betegségeket szemben az állás képezzent és más gyakorlati tudnivalókat. Ugyanakkor az Étkerítés telepítés: rendkívül eredményes, melyek minden gazdaság nagy előnyével bírnak. — Cím: Ermeléki első szőlővessző-telep. Nagy Gábor, Nagy-Kánya u. p. Szekelyud.

Doktor Kriegl József-féle valódi angol bőrvédő kenőcs és boraxszappan

abszolút ment minden tiltott vagy ártalmas drasztikus anyagoktól, a legjobb kenőcs mindennemű bőrtisztítások ellen. Az egy tégl. Kenőcsnek boraxszappannal együtt, az összeget előre utalványozva. 3 korona 30 fillér. Chief Office 48, Brixton Road, London SW. Az utalvány e zímre küldendő: Apotheker A. Thierry's Balsam-Fabrik in Pragrad, bei Rohitsch. 8908/a En gros-megrendelőnek nagyvívny engedmény.

Ujdonság. Rococo-remontoir-óra 8860

Csak 15 kor. különböző nagyszerű rellief emlékrájokkal imit. ezüst oxidban. Ezen roccoo órával egyesül a szerkesztő pontosága a lakótelek eleganciájával egy alakra, mint díszletre néve. A tokok abszolút meg nem változnak, miről a legmesszebbmenőbb kezes-séget nyújnak. Hogy ezen órák dár-dára annak, hogy daraboként csak 15 koronába kerülnek, melyek a modern technika és művészet tökéletességét, minden vevő elfojja ismerni. Ez órák pontos és 15 éves garancia. 3 évi irásbeli rediis kezes-séget nyúj-tunk és vissza vesztik minden meg nem felelő órák kifogás nélkül. A roccoo órához illő imit. ezüst-órálcukok elegáns kivitelben dbrja 3 kor. A széküldés utánvív vagy az összeg előzetes beklidés ellenében vám- és bérmentve eszközöketnek Ühren versandhaus-Chronos Basel (Schweiz). Levelekre Svajczban 25 fill. levelezlapokra 10 fill. bélyeg használható. Magyar levelezés.

